

Prof. M. St., Maribor:

Gasilstvo v pasivni obrambi

(Nadaljevanje)

Preventivna zaščita mora torej proučiti vse dosedanje varnostne predpise in jih spraviti v sklad z novimi izkušnjami; z ozirom na to, da se uvajajo z napredkom tehnike še različne nove tvarine v vsakdanjo uporabo, se morajo tudi v marsičem razširiti in izpopolniti, ne glede na morebitne napade iz zraka. Zgolj zaradi obrambe pred zračnimi napadi pa se javlja zahteva, da izbegavamo strnjeno zidavo stanovanjskih hiš v mestih. Sedanji gradbeni material namreč je dokaj varen pred ognjem v normalnih razmerah. Ta zahteva je neprijetna in težko izvedljiva. V naših mestih prihaja v poštev vsaj za nove mestne dele, v Nemčiji pa, o kateri smo slišali nedavno ob nekem govoru, da je v izredni meri pripravljena proti nevarnostim napadov iz zraka, se ravna strogo po načelih preventivne zaščite, ki so jih enkrat spoznali kot pravilna in ne oklevajo niti tedaj, ko je po mnenju merodajnih treba podirati kar cele mestne četrti s starimi in nezdavnimi hišami in ozkimi ulicami. Neusmiljenega srca se lotijo dela: Mnogo spominov in častitljivih starin lega takole v grob — v znamenju časa, ki je rodil oboroževanje, kakor ga človeštvo še ni videlo.

Gašenje požarov, borba proti ognju samemu, pa stavlja gasilstvo pred nove naloge. Gasilci, kakor so danes, sami ne bodo mogli pogasiti vseh požarov v primeru vojne, niti jih ne bodo mogli preprečiti ali pa omejiti. Vžigalne bombe, ki jih je pričakovati v velikih množinah, zahtevajo široko zasnovano obrambo. Potrebna je zato domača ali hišna požarna zaščita. Ljudstvo se mora vzgajati za lastno obrambo. Naučiti se mora, da pogasi ogenj tedaj, ko nastaja in pa da si ve samo pomagati. Predvsem bo treba pritegniti mladino, kajti pri mnogih starih je ukoreninjen strah pred ognjem in mnenje, da se brez gasilcev ne da gasiti. Tako sem doživel še pred kratkim, da je vse bežalo prestrašeno iz hiše, ker se je kadilo iz kleti. Vendar pa je opravil dimnikar, ki je bil slučajno v bližini, kar sam z ognjem, ker so gorele le saje v dimniku. Značilno je tudi, da so se spomnili stanovalci šele na cesti, da bi bilo dobro pogledati, kje in kaj prav za prav gori.

Negovati moramo hladnokrvnost in odločnost, da ne zgubijo ljudje takoj svoje glave in razsodnosti ob prvem plamenčku, ko je še pomoč najlažja. Potreben je ljudstvu primeren pouk, pouk v vseh podrobnostih in z vajami — predavanja ne zadostujejo. Pri naši civilni obrambi pred napadi iz zraka se mnogo govori o predavanjih, v resnici pa moramo skrbeti za pouk, ki ga dvoje ali troje predavanj, čeravno iz črpnih, ne more nadomeščati. Nima smisla, da si prikrivamo, česar pred inozemstvom ne moremo zatajiti; nemški časopis »Luftschutz u. Gaschutz« 1937, 337, piše: »Države, kjer je zaščita pred napadi iz zraka

šele v povojih, ne morejo priti pri svojih vajah preko tega, da ljudje ne bi zgolj gledali. To velja na pr. za Jugoslavijo in Madžarsko...« Pouk pa zahteva učitelje, ki jih naj da gasilstvo. V Nemčiji imajo nad 3400 šol, kjer se pripravljajo v ta namen potrebne učne moči. Pri velikopoteznem vzgojnem delu sodeluje z veliko vnemo javno gasilstvo v zavesti, da brez domače zaščite ne bo uspeha pri obrambi pred napadi iz zraka.

Letos je že bil v tem listu govor o nalogah domače ali hišne zaščite pod imenom hišno gasilstvo in o ljudeh, ki bi se morali pritegniti v to službo. Slišali smo tudi ob raznih prilikah, pri plinskih razstavah, pri gasilskih tečajih, naj stražijo ob zračnih napadih vsaj hišniki podstrešja, pripravljeni, da v kali zaduše ogenj, ki bi ga zanatile vžigalne bombe. To bi bila najenostavnejša oblika domače zaščite. Pri večjih stavbah pa hišnik sam ne more opraviti ničesar, tam je treba več ljudi in treba straže pomnožiti. Vprašanje, kako naj se organizirajo in vnaprej izberejo člani domačega gasilstva, je pa žal še odprto. Tako se celo protivi mnogo ljudi naredbam, ki se izdajajo v zvezi z vsakoletnimi jenskimimi vajami naše civilne obrambe pred napadi iz zraka, češ da so te vaje popolnoma odveč za naše obmejne kraje, odveč tudi za celo dravsko banovino, ki da bi jo moralo civilno prebivalstvo itak zapustiti, če bo vojna. Sicer ne vem, v koliko se računa pri nas na selitev prebivalstva kot preventivno mero proti napadom iz zraka, vendar pa mislim, da tudi v tem primeru ne moremo odvezati nikogar od sodelovanja pri pasivni obrambi ter moramo pripraviti vse in razdeliti vloge že sedaj tako, kakor da ne bi nikoli prišla v poštev evakuacija kot zaščitni ukrep. Sodobna vojna taktika dopušča namreč vselej možnost nenapovedanih vojnih akcij in računa z nenadnim napadom, ki naj stre nasprotnika kar najhitreje v prvem zaletu, po možnosti v začetku vojne. Nemci so se v tej točki že opredelili; z evakuacijo ne računajo. Vsakdo je vojak, hišnik ali hišnica na podstrešju, ki prestreza vžigalne bombe, ravno tako kakor borec na fronti. Tudi pri Francozih najdemo glasove, ki obsojajo evakuacijo, češ da se demoralizira s takšnimi ukrepi prebivalstvo: Beg občinstva dovede kaj lahko do panike, ki jo hoče obramba pred napadi iz zraka ravno preprečiti.

V Nemčiji so vodje zaščite pred napadi iz zraka odgovorni za uspešno sodelovanje varnostne in pomožne službe z domačo zaščito. Njeno izvežbanost preizkušajo od časa do časa s skupnimi vajami. Gasilski poveljniki se udeležijo teh vaj kot strokovni vodje, navodila pa, po katerih gasi domače gasilstvo, so sledeča: 1. Vžigalne bombe naj se gasé principielno z vodo kot univerzalnim sredstvom. S pravilno in spretno uporabo dovede voda pri vseh vžigalnih sredstvih do uspeha.

2. Ni važno, pogasiti vžigalno bombo; važno je, da preprečimo vnetje zadetega mesta, kar dosežemo s krepkim polivanjem z vodo.

3. Ako nastane ogenj vkljub temu, si prizadevaj z vsemi sredstvi, da preprečiš širjenje ognja na ven iz gorečega prostora. Brani ob požarnem zidu! Iz ogroženih prostorov odstrani vnetljive predmete! Naj izgore zažgani prostor! Napadaj šele potem, ko moč ognja popušča.

Dobro bi bilo, če bi ta navodila, o katerih trdi Lindner, da so se v praksi dobro obnesla celo pri večjih požarih, uveljavljali po možnosti tudi pri našem domačem gasilstvu. Njih prva točka zahteva seveda primerna pojasnila.

Dočim ima domača zaščita predvsem nalogo, varovati stanovanjske hiše, mora razširjena domača zaščita braniti trgovska in obrtna skladišča. Podrejena je požarni policiji, ker je nje namen že precej visok in nalaga vodstvu veliko odgovornost. Še višjo gasilsko formacijo predstavlja industrijska zaščita pred napadi iz zraka. Tovarne morajo biti pripravljene, da pogasijo požare same, brez pomoči zunanjega gasilstva. Izjeme so dovoljene le obratom, ki so jim na razpolago dobro opremljene gasilske čete v neposredni bližini. Sodelovanje javnega gasilstva je tudi tukaj zaželeno in potrebno. Za te formacije so izdali v Nemčiji tiskana navodila splošnega značaja za slučaj napada iz zraka in posebna navodila, ki so prilagoden posameznim strokam. Obenem skušajo določevati število ljudi, potrebnih posameznim formacijam, ki se dele pri industrijski zaščiti na šest enot: 1. požarna straža, 2. lahki in 3. težki gasilski vod, 4. lahka, 5. srednja in 6. težka motorna brizgalna.

Vse dosedaj našete gasilske tvorbe naj se izvežbajo predvsem za gašenje nastajajočih požarov. Njih namen je, da so na mestu, čim je bomba padla in predno se more razmahniti ogenj. Najbližji so ogroženim objektom, zato naj nudijo takojšnjo pomoč.

Razume se pa, da je potrebna razen pouka tudi dobra tehnična oprema. Marsikatera požarna katastrofa bi se mogla preprečiti, ko bi ljudje v prvem trenutku pogumno vztrajali pri ognju in ga skušali pametno zaдушiti. Zavest pa, da so brez sredstev, brez opreme in orožja, je kriva, da bežijo v paničnem strahu in da se ne lotijo gašenja. Saj vemo, da gasilska taktika ne bi poznala nobenih možnosti za notranje napade brez mask in kisikovih dihalnih aparatov in udarna moč javnih gasilskih čet je tudi najtesneje povezana s tehničnimi sredstvi, s katerimi razpolagajo.

Dobra oprema da moštvu potrebni občutek varnosti in mu dviga pogum. Za ljudi, ki sodelujejo kot člani domače zaščite, mora biti oprema ravno tako popolna in brezhibna kakor za člane javnega gasilstva, vsaj kar se tiče osebnih zaščitnih pripomočkov. Potrebne so jim čelade in maske, najbrž tudi zaščitne obleke, ki jih varujejo pred jekimi tekočinami, posebno pa pred kapljicami gorečega fosforja, ki povzročajo jako neprijetne rane. Pred ognjem in vročino bi varovale azbestne obleke, najbrž pa bi zadostovale tudi gumijaste, ker so težko vnetljive in jih goreči fosfor ne more prodreti. Radi fosfornih bomb naj bi bile tudi maske domačega gasilstva iz kavčuka, ne pa iz impregniranega platna, kakor ga imamo sedaj še pri naših civilnih maskah. Člani domače zaščite bodo imeli dela dovolj, da se njih oprema izplača, že zaradi tega, ker jih bodo neprestano vznemirjevali drobci granat in drugih izstrelkov aktivne mestne obrambe, ki bodo padali tem gosteje po strehah, čim več bo sodelovalo obrambnega protiletalskega orožja. Dasi je hišno gasilstvo najnižja gasilska tvorba, prevzema vendar najpodrobnejše obrambno delo in od njegove opreme in morale ter od njegove izvežbanosti bo v izredni meri odvisen uspeh pasivne brambe.

Zgoraj omenjene višje gasilske tvorbe se približujejo po svojih nalogah javnemu gasilstvu. Industrijske gasilske čete pozna tudi naš gasilski zakon. Glede javnega gasilstva v Nemčiji pa je še nedavno rekel Lindner: »Domača in industrijska zaščita pred napadi iz zraka ne moreta ovirati javnega gasilstva, da se ne bi prilagodilo delu pri pasivni

brambi. Lahko smo prepričani, da bo postavil razvoj orožja za napade iz zraka gasilstvo še pred nepričakovane naloge. Dozdeva se žalibog, da še ni prodrlo v najvišji krog strokovnjakov spoznanje o pravem pomenu gasilstva v bodočih vojnah. Vsekakor to, kar se navadno predvaja pri dozdevnih zračnih napadih — nekaj podstrešnih požarov, včasih tudi po en večji požar — ne predstavlja nobene zaščite pred napadi iz zraka. Če padajo zares vžigalne bombe v večjem številu, morda več sto ali več tisoč — kar po vrsti —, morda celo v ponovnih napadih drug za drugim, tedaj bi najbrž prišlo do popolnoma drugačne slike.«

(Dalje sledi)

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Obvezna telesna vzgoja, oprostitev gasilskega naraščaja od obiska prazniških tečajev. V tej zadevi je gasilska zveza ponovno predložila pristojnemu ministrstvu predstavko s prošnjo, naj se ustvari z občinskimi odseki za obvezno vzgojo primerno sodelovanje. Na to predstavko je ministrstvo izdalo na vse občinske odseke za obvezno telesno vzgojo sledečo rešitev:

»Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije je prosila za odobritev, naj se gasilski naraščaj oprosti obiskovanja vaj pri obvezni telesni vzgoji.«

Ministrstvo v smislu določil § 9. zakona o obvezni telesni vzgoji ni moglo ugoditi tej prošnji radi malega števila gasilskih naraščajnikov-članov.

Neobhodno potrebno pa je, da gasilski naraščaj obiskuje šolo in vaje v gasilskih edinicah, zato je treba storiti potrebne korake v svrhu sporazuma med predstojniki obvezne telesne vzgoje in gasilskimi edinicami, da bi se obojno vežbanje moglo vršiti nemoteno.«

Zveza je gornje objavila s svojim razpisom od 9. novembra 1938, št. 3296 in je zadeva povezana z zvezinim razpisom od 8. septembra 1938, št. 2768.

(Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani je razpis ministrstva O. br. 8826 z gornjo vsebino objavila vsem sreskim načelnikom in mestnim poglavarstvom svojega področja z razpisom od 10. oktobra 1938, I/O št. 306/1).

Vesti starešinstva Gasilske zajednice

Dne 16. oktobra 1938. se je vršil v Črensovcih enodnevni gasilski tečaj za poveljnike in ostale poslovalce čet gasilske župe Dolnje Lendave. Na tečaju so predavali predstavniki zajednice: pomočnik tajnika Japelj Pavle, inspektor ing. Dolenc Franc in član osrednjega odbora Rupnik Jože. Tečaj je dobro uspel; udeležencev je bilo 64. Tečajniki so kazali zadovoljstvo, da je zajednica poslala v njihovo župo svoje zastopnike, ki so jim na poljuden način predavali o potrebni gasilski strokovni snovi.

Gasilska zajednica je oddala tisk gasilskega koledarčka za leto 1939. tiskarni »Tiskovno društvo, Kranj« kot najcenejši ponudnici. Koledarček je v delu in izide začetkom meseca decembra. V pretečenem letu je zmanjkalo koledarčka in mnogim z njim ni bilo mogoče več postreči, ker so prihajali prepozno s svojimi naročili. Letos bo naklada nekoliko večja.

Koledarček je skrbno sestavljen po svoji vsebini in prav vsakemu gasilcu potreben. Zadnji številki »Gasilca« je bila priložena naročilnica, ki naj se jo čete poslužujejo in čimprej naročijo ono število gasilskih koledarčkov, poleg obveznih dveh izvodov, ki jih želijo imeti. Koledarčki bodo vsakemu takoj dostavljeni.

Osrednji odbor je dne 21. oktobra 1938. vzel na znanje poročilo tajnika zajednice tov. Mežeka, da se je stanje čet od zadnje skupščine zajednice z dne 10. aprila 1938. spremenilo v naslednjem:

Tečajniki in vodstvo tečaja dne 24. oktobra 1938. v Ljubljani

- a) Po ministrstvu so potrjene sledeče novoustanovljene čete:
1. P. g. č. Lakonice — župa Novo mesto.
 2. P. g. č. Prožin-Vrbno — župa Celje.
 3. P. g. č. Topla reber — župa Kočevje.
 4. P. g. č. Kramarovci — župa Murska Sobota.
 5. P. g. č. Zali log — župa Škofja Loka.
 6. P. g. č. Soteska — župa Novo mesto.
 7. P. g. č. Tihoboj — župa Novo mesto.
 8. P. g. č. Sv. Duh pri Krškem — župa Krško.
 9. P. g. č. Dobje — župa Šmarje pri Jelšah.
- b) Po ministrstvu so odobrene spremembe nazivov čet:
1. Prej imenovana p. g. č. Tomišelj, zdaj p. g. č. Tomišelj-Brest — župa Ljubljana-okolica.
 2. Prej imenovana p. g. č. Sv. Marjeta niže Ptuja, zdaj p. g. č. Goišnica, p. Sv. Marjeta niže Ptuja — župa Ptuj.
- c) Prenehali sta delovati:
1. P. g. č. Šenčur — župa Kranj.
 2. P. g. č. Vrhovo — župa Krško.

Dočim je bilo stanje čet dne 10. aprila t. l. 1946, jih šteje danes naša zajednica že 953 čet.

Od 24. do 27. oktobra 1938. se je vršil v Ljubljani III. gasilski strokovno-tehnični tečaj in dne 28. oktobra je pristopilo k poveljniškemu izpitu 20 kandidatov. IV. tečaj pa se je vršil v Ljubljani od 7. do 10. novembra 1938. in se je dne 11. novembra prijavilo k izpitu 26 kandidatov. Gasilska zajednica je doslej priredila v skupnem 15 takih tečajev. Vse gasilske čete pozivamo, da nemudoma takoj sporoče direktno zajednici,

Tečajniki in vodstvo tečaja dne 11. novembra 1938. v Ljubljani

ako se pozvani član čete dobljenemu pozivu k tečaju ne bi mogel odzvati. Zajednica ima z izobraževanjem gasilstva mnogo žrtev in ji je po takojšnjem obvestilu možno povabiti člana kake druge čete.

Razdelitev rednih podpor. Tov. gasilskim župam je zajednica poslala naslednjo okrožnico:

Osrednji odbor Gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani je na svoji seji dne 21. oktobra t. l. sklenil razdelitev podpor iz $4\frac{1}{2}\%$ gasilskega sklada gasilskim četam na sledeči način:

1. Vsaka četa prejme kot osnovo din 500— ter za vsakega člana à din 11—.

2. Čete, ki nimajo nobenega orodja, ne dobe nikake podpore. Pač pa se podpora, ki bi odpadla na nje, naloži na fond pri Gasilski zajednici na njihovo ime in dobijo podporo šele tedaj, ko bodo dokazale, da so si orodje nabavile.

3. Vsem četam se od čistega zneska (po odbitku raznih odtegljajev) izplača polovico v gotovini, polovico pa v ceveh, vendar naj bi župe poročale, odnosno predlagale, kako naj se ta podpora v naturi posameznim

četam razdeli. Izjemoma lahko župe po lastni preudarnosti in upoštevanja vrednih okoliščinah predlagajo, da se vsa podpora izplača v gotovini, kakor tudi da se četi nakaže v naravi preko polovice zneska.

Gasilska zajednica že sestavlja sezname o razdelitvi podpor četam.

Vse tov. župe vabimo, da nam na j k a s n e j e d o 15. n o v e m b r a t. l. sporočijo vse terjatve, ki jih imajo do svojih čet. Pripominjamo, da tega termina v nobenem primeru letos ne bomo mogli več podaljšati in tudi sporočil po tem datumu ne bomo upoštevali.

Zato naprošamo vse župe, da se v lastnem interesu gornjega roka držijo, ker nikakor ne gre, da bi se nakazovanje podpor po nepotrebnem zavlačevalo zaradi tega, če kaka župa pravočasno ne stori svoje dožnosti.

Čim bo zajednica na podlagi pribavljenih podatkov izračunala za vse čete čiste zneske, bodo tov. župe obveščene o višini podpor v čistem znesku, ki odpadejo na posamezne čete.

Na podlagi teh obvestil bodo župe predlagale Gasilski zajednici v smislu prednjega sklepa osrednjega odbora, kolikšen znesek naj se posamezni četi nakaže v gotovini in za kolikšen znesek naj se posamezni četi dobavijo cevi. Vsa ta navodila bo treba čimprej zajednici sporočiti; zato že tem potom tov. župe na to opozarjamo, da se morejo na to pripraviti in že sedaj o predlogih razmišljati.

K temu dodajamo naslednja pojasnila:

1. Za vsako četo bo treba navesti v metrih količino cevi, ki naj se ji dobavijo na račun podpore.

2. Navesti bo treba, ali naj se količino cevi nabavi v celem komadu, ali pa naj bodo cevi razrezane in s kakšnimi dolžinami (à 15 m, à 20 m, ali drugače).

3. Navesti je, ali naj se obenem s cevmi dobavijo tudi spojke. Vzavo cevi s spojkami preskrbimo brezplačno.

4. Navesti je, kakšne cevi četa potrebuje, ali za ročno brizgalno, ali za motoriko, ali za berglovko.

Podlago za preračunanje naj tvorijo sledeče cene:

1. cevi za ročne brizgalne do 12 atm. à din 22'— za tekoči meter.

2. cevi za motoriko od 15 do 30 atm. à din 25'— za tekoči meter.

3. cevi za berglovke à din 17'50 za tekoči meter.

4. Knaustove spojke à din 90'— za komad, franko kolodvor Ljubljana, embalaža se zaračuna posebej.

Podpore v gotovini bo nakazovala kr. banska uprava kakor običajno. Dobavo cevi pa bo izvršila Gasilska zajednica.

Osrednji odbor je na seji dne 21. oktobra t. l. sklenil razdelitev podpor iz $4\frac{1}{2}\%$ gasilskega sklada za župe po sledečem ključu:

Vsaka župa dobi kot osnovo din 2000'— ter za vsako v njej včlanjeno četo à din 90'—.

Poročilo o pripravah za II. jugoslovanski gasilski kongres. Predsedniki organizatoričnega in propagandnega odseka ter kongresno-tehničnega odbora in finančnega odseka so poročali o pripravah za II. jugoslovanski gasilski kongres, ki se bo vršil od 13. do 16. avgusta v Ljubljani in katerega program je naslednji:

Nedelja, 13. avgusta: ob 9. sv. maša pri Sv. Florijanu v Ljubljani za umrle gasilce; ob 10. poklonitev na pokopališču pri Sv. Križu; ob 11. otvoritev gasilske razstave, na kolodvoru sprejemi; od 14.—18.

tekme na Stadionu; ob 18. slavnostna seja zajednice; ob 20. družabni sestanek.

Ponedeljek, 14. avgusta: do 9. sprejemi na kolodvoru; ob 9. otvoritev II. jugoslovanskega gasilskega kongresa: a) otvoritev; b) pozdravni nagovori zastopnikov oblasti, inozemskih delegacij in zajednic; c) načelni govor: narodno delo gasilstva; č) moderno gasilstvo; d) vloga gasilstva pri pasivni obrambi; e) samarijanstvo; f) zaključek; ob 11.30. blagoslovitev temeljnega kamna za prvo gasilsko šolo v Ljubljani; ob 13. kosilo; ob 15. generalna vaja na Stadionu; ob 16. občni zbor Vseslovsanske gasilske zveze; ob 21. slavnostna predstava v opernem gledališču, odnosno slična prireditvev na Stadionu.

Torek, 15. avgusta: ob 5. budnica; ob 7. zbirališče na Bleiweisovi cesti; ob 8.30. sprevod in defile (Masarykova, Miklošičeva cesta, defile na Kralja Petra trgu, Wolfova ulica na Kongresni trg); ob 10. sv. maša na Kongresnem trgu s cerkvenim govorom; ob 10.45. slavnostno zborovanje; ob 13. kosilo; ob 15. nastop slovenskih in drugih jugoslovanskih ter po možnosti inozemskih gasilcev na Stadionu.

Sreda, 16. avgusta: Žrebanje loterije.

Organizatorični odsek je imel do zdaj dve seji, kongresno-tehnični tri seje in finančni odsek eno sejo.

Osrednji odbor je vzel na znanje poročilo urednika Krambergerja o administraciji, gospodarstvu in uredovanju »Gasilca«.

Kolekovanje prošelj za podpore, ki jih podeljuje banska uprava. Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani je s svojim razpisom od 15. novembra 1938, II št. 2/249 objavila, da je treba vse vloge, ki jih predlagajo gasilske edinice za podpore, kolekovati z lebanovinskimi koleki.

GASILSKI KOLEDARČEK ZA L. 1939

Zahtevajte in naročite ga! Stane samo 10⁻ din

Uredništvo in uprava objavljata

Za spomin umrlim gasilcem smo odprli v listu posebno rubriko. Čete in druge edinice naj le pošiljajo o umrlih gasilcih podatke in slike, uredništvo bo objavilo oboje brezplačno. — Vsaj skromen spomenik postavite v listu svojemu umrlemu tovarišu!

Narodne reke, šege in navade o ognju, njegovem postanku, kako se ga obvarujemo itd. bo uredništvo objavljalo. Zbirajte to narodno blago, zapišite in pošljite uredniku!

Če niste dobili lista, ne zadene krivda upravo. Največkrat je krivda v tem, da niste opozorili domače pošte, komu naj se list dostavi. Storitte to naknadno!

Naročnino za list plačajo v mnogih primerih za člane in poslovalce gasilske edinice. Navedite v takih primerih na zadnji strani položnice imena naročnikov, za katere plačate! Ker tega ne storite vedno, po krivici opominjamo naročnike.

Oni, ki še niste plačali naročnine, mislite na težkoče, ki jih listu povzročate. Plačajte naročnino takoj po poštni čekovni položnici št. 17.250, ki jo dobite na vsaki pošti.

Postopanje z umobolnimi

Stvar zdravnika je, da dožene, če je kak človek res umobolen, ali če je vzrok »napada« kaka druga bolezen. Umobolni navadno ali besnijo ali pa so nenavadno mirni in potrti. S to vrsto blaznežev ne bomo imeli težkega opravka. Taki niso nevarni za okolico. Njihova oddaja v umobolnico ni nujno potrebna, vsaj ne takoj. Drugače je z onimi, ki začnejo nenadoma besneti. Ker mislijo v svoji bolni domišljiji, da jih vsi preganjajo in jim strežejo za življenjem, vsakega besno napadajo in dajejo iz sebe vse moči, kar jih imajo. V takem primeru pač ne preostaja drugega, kot da se jih loti par močnih mož ter jih skuša previdno (paziti je treba, da umobolnega pri temu ne poškodujemo) obvladati. Bolnika zvežemo in zavijemo v kako odejo ali podobno. Kjer imajo pri rokah prisilni jopič ali prisilni pas, uporabijo tega. V vsakem takem primeru je treba takoj poslati po zdravnika. Ta bo odredil prevoz v bolnico ali umobolnico. Brez zdravnikovega posebnega izpričevala nobena umobolnica ne sprejema bolnikov. Navadno je treba poslati tako izpričevalo predhodno v umobolnico, bolnika pa šele, ko ga pokličejo v zavod. Prevoz v umobolnico se mora izvršiti s spremstvom. V to svrho izberemo po možnosti starejše in resne ljudi, ki bodo z bolnikom ravnali obzirno in razumno, torej ljudi, ki vidijo v blaznem bolniku in ne predmet za zasmeševanje ali norčevanje.

Najnujnejša prva pomoč pri porodu

Vedno zopet se dogaja, da rodi kaka žena, ko ni blizu ne zdravnika, ne babice ali kake druge izkušene ženske. Zgodi se to pri prevozu v bolnico ali porodnišnico, ko gre žena roditi ali pa pride porod naenkrat predčasno. Zato mora vsak samarijan imeti tudi nekaj vsaj površnega pojma o porodu in prvi pomoči ob porodu. Navadno traja porod po več ur. Pri ženah, ki so že večkrat rodile, pa traja ves porod včasih samo kake četrt ure ali pa še manj, zato jih kaj lahko presenetiti nepripravljene.

Skozi 9 mesecev raste plod v maternici. Ko je donošen, se začne maternica, ki sestoji iz samih močnih mišic, krčiti in iztiskuje tako otroka iz sebe. Ti krči maternice se ponavljajo v rednih presledkih in so zelo boleči. Imenujemo jih po-

Pomembni spominski dnevi

4. novembra 1838. je bil rojen pri Sv. Petru pod Svetimi gorami politik in narodni gospodar Ivan Geršak. Bil je notar v Ormožu, kjer je 24. februarja 1911. umrl. Geršak je bil sodnik vseh tačasnih slovenskih revij in časopisov in zelo stvaren politik, ki je videl v poznanju in rešitvi narodno - gospodarskega vprašanja temelj vsakega napredka in svobode naroda in ki se je zavedal, da more le dobro situirano ljudstvo nuditi odpor proti nemštvu.

4. novembra 1874. je umrl dr. Leon Vončina, prvi ustanovitelj Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov. Bil je profesor cerkvene zgodovine in cerkvenega prava v ljubljanskem bogoslovju. Spisal je Baragov življenjepis, bil je med ustanovitelji »Slovenske matice«, sploh znanstvenik in požrtvovalen narodni in kulturni delavec.

5. novembra 1918. je umrl pisatelj in prevajalec Peter Miklavc-Podravski; rojen je bil dne 8. aprila 1859. Naučil se je skoraj vseh slovanskih jezikov, prevajal je skoraj za vse slovenske časopise in je obenem poročal v češke, ruske in poljske revije o naših kulturnih razmerah. Miklavcovo ime je v slovenski prevodni literaturi v najtesnejši zvezi s Sienkiewiczem; prevedel je njegova dela: Za kruhom, Quo vadis, Križarji, Mali vitez, Potop, Z ognjem in mečem, Brez dogme itd. Ze samo s temi prevodi bi bil popolnoma izpolnil svojo narodno dolžnost.

6. novembra 1932. je umrl satirik in humorist Rado Murnik; rojen je bil dne 31. julija 1870. v Ljubljani. Uspeh je dosegel predvsem s satiričnimi in humorističnimi deli, čeprav je napisal tudi nekaj resne proze (roman *Hči grofa Blagaja*, *Materino srce*). Izredno pozitiven je v satiri malomeščanskega družabnega življenja. Nekatera njegova satirična in humoristična dela so: *Groga in drugi*, *Napoleonov samovar*, *Ata Žužamaža*, *Navihanci*, *Bucek v strahu*, *Znanci*, *Jari junaki*, *Matajev Matija*, *Carske bajke* in *povesti*.

7. novembra 1786. je umrl v Ljubljani pesnik Feliks Dev; rodil se je 15. januarja 1732. v Tržiču. Bil je redovnik in je učil modroslovje in bogoslovje v ljubljanskem samostanu. Sicer njegove pesmi nimajo skoraj nobene vrednosti, a važen je predvsem zato, ker je sploh imel smisel za slovensko posvetno pesem. V letih 1779. do 1781. so izšle njegove »Pisanice« v treh zvezkih, četrti je ostal v rokopisu. To je prva osnovna slovenske posvetne pesmi, in na tej osnovi je napisal Vodnik tudi prvo slovensko kvalitetno pesem. Zlasti moramo poudariti Devov poskus dokazovanja, da je tudi slovenščina zmožna in dovolj bogata za izražanje vseh vrst misli in čustev, in to v najtežji obliki, v pesmi.

9. novembra 1794. je umrl v Hodošu prekmurški nabožni pisatelj Jurij Czipott. Napisal je slovenski molitvenik za Prekmurce, kar je za tiste čase prav lepo delo.

10. novembra 1835. se je rodil v Dvorjah pri Cerkljah na Gorenjskem glasbenik in skladatelj

padke. Popadki pridejo najprej vsake četrte ure, potem vsakih pet minut, proti koncu poroda pa vsake tri minute. Ko se otrok rodi, leži materi med nogami. Žensko spolovilo z maternico vred predstavlja tedaj eno samo veliko rano, zelo sprejemljivo za vsako okuženje. Zato: Roke proč od materinega telesa. Tam nimamo ničesar iskati. Naša prva pomoč bodi posvečena le otroku. Če nam je le količkaj mogoče, si moramo roke dobro umiti in razkužiti, preden se sploh lotimo česa, kar je v zvezi s porodom! To je glavna zapoved za vsakega pomagalca. Sicer grozi materi zloglasna porodična vročica ali sepsa.

Če preseneti porod mater na vlaku, pokličemo sprevednika, ki ve, kaj mora v tem primeru storiti. Če se to zgodi v reševalnem avtomobilu že na prevozu v bolnico in do bolnice ni več daleč, je najboljša, da prevoz v svojo naglico nadaljujemo. V trenutku poroda pa je treba voz ustaviti, takoj nato pa vožnjo nadaljevati. Če je do bolnice še daleč, ustavimo pri prvem zdravniku ali babici, v sili pri vsaki hiši. Reševalni voz je za silo opremljen s potrebnimi pripomočki za razkuževanje in podvezo popkovine.

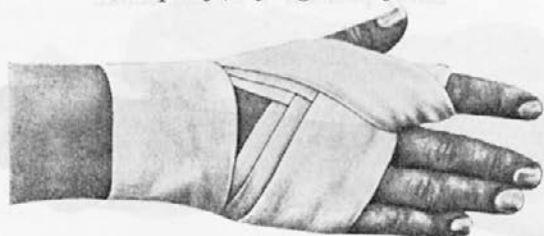
Če pa strokovne pomoči ni takoj pri rokah in se je porod le izvršil, moramo storiti sledeče (toda samo to in nič več!): Videli bomo, da je novorojenček po svežnju debelih žil še v zvezi z materinim telesom. Te žile imenujemo popkovino. Po popkovini je otrok za časa nosečnosti dobival iz materinega telesa hrano in kisik. Sedaj lahko diha in dobiva kisik iz zraka. Zato ne rabi več popkovine, celo nasprotno, sedaj mu odprta popkovina postane še nevarna, ker skozi njo lahko izkrvavi. Zato je treba popkovino podvezati. Storimo to s kakim čim bolj čistim trakom kakih 20 cm proč od popka. Napravimo čvrst vozel, katerega zadržemo dvakrat. Prerezati popkovine mi ne smemo. Ko smo podvezali popkovino, zavijemo otroka v kaj toplega. Za silo je vse dobro. Če otrok ne diha, ga s plosko dlanjo udarimo parkrat po hrbtu. Novorojenček je pokrit z neko belkasto mastjo. Zato je zelo opolzek in nam lahko izdrkne iz rok! Za popkovino ne vleči! Če bi se nam po nesreči utrgala popkovina, jo podvežemo tudi proti materini strani, vendar čim dalje od materinega telesa. Vse, kar lahko storimo za mater je, da pokličemo strokovno pomoč.

Zavoj prsta. Najprej peljemo zavoj v dveh turah okoli zapestja (s tem dosežemo, da ima dobro oporo), nato ga vodimo v špiralnih zavojih na prst.

Napravimo nekoliko tur na prstu, nato vodimo zavoj spet na zapestje, kjer ga zaključimo.

Zavoj dlani ali pa hrbta roke. Zavoj začnemo na zapestju ter ga vodimo okoli prsta, spet nazaj, zopet na prst itd., vedno malo višje navzgor, tako da se posamezne ture križejo kot strešna opeka.

Davorin Jenko. Umrl je v Ljubljani 25. novembra 1914. Uglasbil je himno: Naprej, zastava slave!

12. novembra 1873. je umrl v Grižah pisatelj in duhovnik Felician Globočnik. V celovškem bogoslovju se je seznanil s Slomškom in je postal vnet za slovenstvo, slovensko knjigo in kulturo. Slomškov vpliv ga je spodbudil, da je začel prevajati Krištofa Šmida. Tudi je pomagal Slomšku pri njegovem delu itd. Felic. Globočnik je eden tistih duhovnikov, ki so v sredi preteklega stoletja z ljubeznijo in brez osebne koristi stali na straži slovenstva.

13. novembra 1813. je bil v Svečah v Rožu na Koroškem rojen Andrej Einspieler, politik, časnikar in duhovnik. Umrl je kot katehet in učitelj slovenščine na realki v Celovcu 16. jan. 1888. Njegovo organizatorično delo je ogromno, njegov politični program je bil v marsičem prav do svetovne vojne aktualen. Zedinjena Slovenija, enakopravnost slovenščine v šolah in uradih, delitev Koroške po narodnosti, zvezna ureditev Avstrije itd.

16. novembra 1887. je umrl v Ljubljani Fran Levstik; rojen je bil dne 28. septembra 1831 v Sp. Retjah pri Velikih Laščah.

19. novembra 1808. je bil rojen v Kranju Janez Bleiweis, politik, časnikar, pisatelj in zdravnik. Mnenje o njem kot politiku je kaj različno; njegovi sodobniki so ga imeli na eni strani za skrajnega revolucionarja, na drugi strani pa za vrednega, da je nosil pridevek očeta slovenskega naroda.

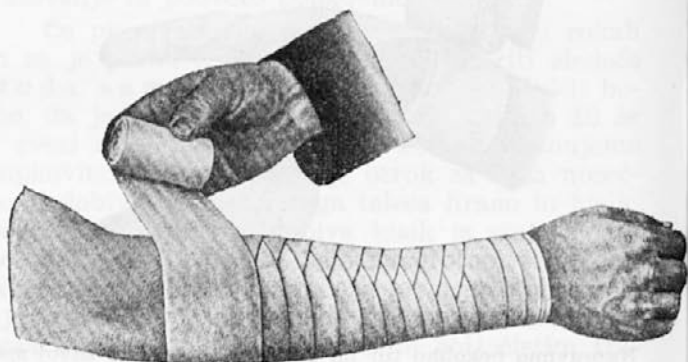
20. novembra 1813. je bil rojen v Radomerščaku pri Ljutomeru jezikoslovec Franc Miklošič. Leta 1850. je bil imenovan za rednega profesorja na dunajski univerzi, na kateri je bil pozneje tudi rektor. Umrli je dne 7. marca 1891. na Dunaju. Bil je izredno nadarjen. Njegove jezikovne zmožnosti je pa odkril šele Kopitar in se razvil po njem v učenca, ki je prekosil učitelja. Glavno njegovo delo je — v nemščini: Primerjajoča slovnica slovanskih jezikov, I—IV. Že v tem delu je zbran ogromen material, a to je zmeraj samo šele drobec vsega Miklošičevega dela. Napisal je 34 samostojnih knjig, 108 velikih razprav, nešteto člankov in kritik iz jezikoslovja, zgodovine, narodopisja itd. Njegovo delo je tako ogromno, da komaj verjamemo, da je mogel vse to napraviti en sam človek.

23. novembra 1852. je bil rojen v Spodnjih Lokvah pod Limbarsko goro pisatelj Fran Maselj-Podlimbarski. Leta 1905. je stopil v pokoj kot stotnik. Med svetovno vojno je bil zaradi svojega slovanskega prepričanja zaprt in konfiniran in je v pregnanstvu tudi umrl 19. septembra 1917. Fran Maselj je bil izrazita slovenska narava. Pisateljstvo je rastel ob Jurčiču in Andrejčkovem Jožetu, dozorel je pa v »Gospodinu Franju«, 1913. Ta roman je slikal avstrijske politične metode in je bil zato tudi zaplenjen, zaradi česar je še bolj pridobil na aktualnosti.

24. novembra 1906. je umrl v Gorici Simon Gregorčič, slavni pesnik; rojen je bil 15. okt. 1844. v Vrsnem pod Krnom.

Zavoj podlehti začnemo v zapestju. Ker se podleht navzgor širi, moramo trak pri vsakem zavoju zafrkniti navzdol. Na ta način dobimo zavoj, ki se dobro prilaga. Isto velja za podgolen. Tam začnemo zavoj tik nad gležnji. Če se pa okončina zožuje, moramo trak zafrkniti navzgor.

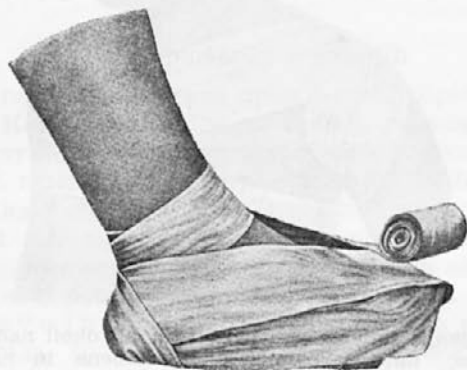
Zavoj podlehti v končni obliki.

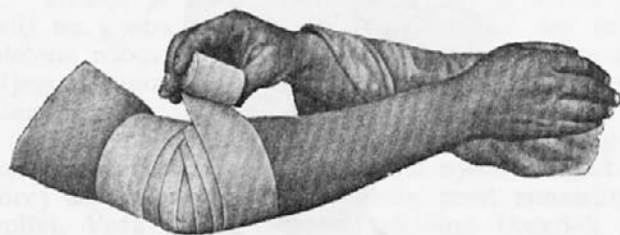
Zavoj gležnjev in stopala. Začnemo nad gležnji ter peljemo zavoj parkrat v obliki osmice okoli gležnjev in stopala. vsakikrat nekoliko nižje.

Slika ponazoruje zavijanje celega stopala s peto vred.

Zavijanje stopala s peto in prsti.

Zavoj lakta. Če hočemo ohraniti sklepu kljub zavoju njegovo gibljivost, napravimo prvo turo ravno preko komolca, drugo malo dalje navzdol, tretjo dalje navzgor itd., tako da se stalno oddaljujemo od komolca.

26. novembra 1800. se je rodil na Slomu pri Ponikvi Anton Martin Slomšek.

27. novembra 1893. je bil rojen v Kredu na Goriškem pisatelj Andrej Čebokli. Postal je profesor na liceju v Ljubljani, a umrl je za sušico že 17. oktobra 1923. doma v Kredu. Andrej Čebokli je eden od tistih mladih slovenskih ljudi, ki jih je strlo tako zvano življenje.

28. novembra 1896. je umrl na Dunaju Ivan Navratil, jezikoslovec, narodopisec in urednik. Rojen je bil 5. marca 1825. v Metliki. Izdajal je »Vedeža«, poučni list za mladino, napisal je življenjepise vseh slovenskih pisateljev od Trubarja do Slomška, dalje zelo dobro razpravo o glagolu, pomagal je pri Janežičevem slovensko-nemškem slovarju itd.

(»Naša moč«, št. 11/38.)

Gasilstvo z letali deluje že dalje časa v Kanadi v Ameriki, in sicer na ozemlju Manitoba. Gasilstvo v Manitobi je gotovo najmodernejše na celem svetu, ker je ono edino opremljeno z letali. Seveda pri tem ne gre za kako vaško gasilsko četo ali mestno gasilsko društvo, ampak za posebno napravo državne gozdarske uprave.

Južni deli Kanade so zelo rodovitni. Pšenica iz Manitobe je svetovno znana. Glavno bogastvo dežele so pa neizmerni gozdovi, iz katerih se izvažava vsako leto za več kot 100 milijonov dolarjev lesa. Jasno je, da je treba ta les pazljivo čuvati in ga varovati vsa kršne škode.

V vročih poletnih mesecih se v tistih neizmernih gozdovih često pojavljajo požari, saj jih je

bilo l. 1936. okoli 600. Gozdovi rastejo na površini 652 tisoč kvadratnih kilometrov, na katerih pa stanuje le 664.000 ljudi. Pota in ceste so v teh redko naseljenih krajih zelo redke in v njih je zelo malo železniških prog. Če bi bili gasilci opremljeni samo z avtomobili, bi se lahko zgodilo, da bi morali vkljub dobrim cestam, in če bi se požari pojavili ob cestah samih, voziti na požarišče več dni. Cestokrat se zgodi, da tudi na 30—40 mestih naenkrat gori in bi torej vsako gašenje bilo nemogoče.

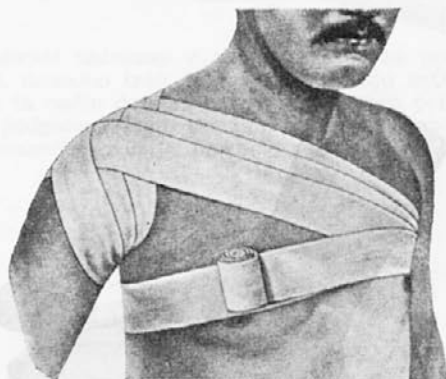
Letalo, ki ni vezano na nikako cesto, in ki lahko velike razdalje preleti v kratkem času, je torej najprikladnejše prevozno sredstvo za gasilstvo državne gozdarske žage. Uporabljajo se lahko vodna letala, ki morejo vzleteti in pristati na malih jezerih in tudi rekah. Na letalu je zadosti prostora za gasilce in gasilne naprave. Poleg tega pa se letala dan za dnevom uporabljajo za ugotavljanje požarov. Ugotovitev požara, njegov obseg in njegov izvor je prav za prav najvažnejše delo gasilskega letala.

Bramba pred gozdnimi požari je izredno dobro organizirana. Na vsem stavljeni opazovalni stolpi, leseni, 25 m visoki, ki stojijo po 30 do 40 km narazen. Na opazovalnih stolpih se noč in dan nahajajo stražniki, ki opazujejo okolico s posebnimi napravami. Vsak nastali požar lahko obenem opazita vsaj dva stražnika.

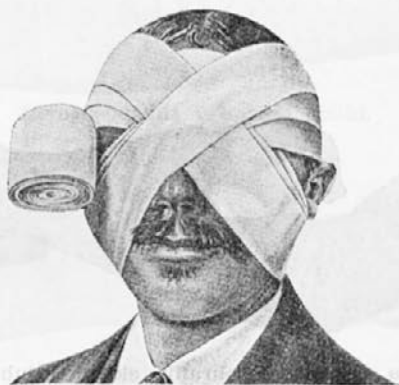
Za pošiljanje poročil se poslužujejo golobovpismo, ker telefonskih vodov nimajo. Stražnik napiše poročilo na droben židan papir in golob

Isto dosežemo pri obratnem postopanju. Prva tura pride nad nadleht blizu komolca, druga na podleht, tretja zopet na nadleht, toda bližje itd. Zadnja tura pride ravno nad komolec. Enako postopamo pri kolenu.

Pri zavijanju ramena gre prva tura ali okoli nadlehti ali okoli prs, nato v osmici okoli ramena in nasprotno pazduhe.

Zavoj oči. Prva tura gre okoli glave: nad očmi in preko tilnika. Druga gre preko očesa, kakor to kaže slika.

Zavoj glave. Začne s prvo turo okoli glave.

Nekaj splošnega o zavojih

V naslednjem bomo opisali nekaj tipičnih zavojev. Ker so poškodbe raznolike, ni mogoče za vsako vrsto poškodbe vnaprej določiti vrsto zavoja. Z nekoliko dobre volje in malo fantazije se da vsaka rana obvezati. Zavoj naj ne pride naravnost na rano. Na rano samo damo nekaj čistega, po možnosti razkuženega platna ali hidrofilne gaze, potem šele pride »zavijanje«.

Z a v o j n i m a t e r i a l. Najcenejša je hidrofilna gaza, to je tanka, mrežasta, precej redka tkanina, ki ima pletene robove, cenejša ima samo rezane robove. Če so robovi rezani, je uporabna pač samo enkrat, ker se robovi močno cefrajo. Hidrofilna gaza s pletenimi robovi se pa lahko pere ter uporablja ponovno.

Dražji je tako zvani kaliko-zavoj. Tkan je bolj za gosto, navadno z dvojno nitko, ter ima pletene robove. Kaliko-zavoj je čvrst in odporen. Njegova uporaba je dolgotrajna, tudi pri pogostem pranju.

Vate ne devamo na odprte rane. Vato uporabljamo pri zavojih samo zaradi njene mehko-be, torej za zaščito bolečega mesta pred zunanji vplivi. Vata slabo vsesava tekočine (izcedek iz ran, gnoj). V ta namen je mnogo boljša staničevina, to je neke vrste vata iz lesa. Ima tudi to prednost, da je mnogo cenejša od prave bombaževate.

ga s hitrostjo 70 km na uro prinese v gasilsko pristanišče Manitoba. Posebna električna naprava javi prihod goloba-pismoonoše, nakar po prejetem poročilu takoj odleti 8 do 10 letal, ki so vedno pripravljena za vzlet.

Na letalih je nameščeno zadosti cevi in samo 30 kg težke posebne sesalke. Poleg tega je na vsakem letalu več nepremočljivih nahrbtnikov za donšanje vode. Pilot letala, ki mora v veliki nevarnosti preleteti goreče gozdove, je izvežban gasilec, in kar v letalu zamenja svojo letalsko čelado z gasilsko.

Vadnik za redovne vaje stane 5 din. — Stavbarstvo za gasilce je izšlo v posebni knjižici. — Oboje je dobiti pri gasilski nabavljalni zadrugi.

Naročnina za list še morda ni plačana: Plačaj jo!

Ladja bivšega ministra za telesno vzgojo g. Josipa Rogiča je pogorela, kakor poroča »požarna odbrana«. V začetku avgusta je namreč v senjski ladjedelnici izbruhnil požar, ki je skoraj celo ladjedelnico uničil. V ladjedelnici so ravno končali z deli na ladji za bivšega ministra Josipa Rogiča, vendar jo je sedaj požar uničil. Škoda se ceni na okroglo 500.000 din.

Drenovi gasilci

Stanje gasilstva pred 50 leti

Pred dobrimi 50 leti ne moremo govoriti o kaki organizaciji gasilstva na deželi. Le tu in tam so imeli podeželani ročne brizgalne. Dasi je bilo organizirano gašenje požarnih nesreč v onih dobrih časih neznano, je bilo mnogo manj požarov, nego jih je danes. Če se je pojavil zaradi strele, slabega dimnika ali zaradi druge neprevidnosti rdeči petelin, so pritekli ljudje iz sosesčine pogorelcu na pomoč in gasili iz škafov, razdirali goreče strehe in razprostirali mokre plahte in cunje na strehe ogroženih poslopij.

Izza otroških let pomnim dobro gasilsko posebnost, katera je obstajala že bogznaj koliko let v moji rojstni občini tik ob Sotli. Pred desetletji so prebivali obsotelški rojaki v 22 hišah, ki so bile z malimi izjemami z gospodarskimi poslopji vred krite s slamo. Najstarejši vaščani se niso spominjali, da bi se bil sploh kdaj razmahnil v tem gostem naselju požar, četudi se je pojavil tu in tam. Rojaki niso gasili z vodo, čeravno teče tik mimo vasi do prevrata obmejna reka Sotla in je v selu več vodnjakov, ampak čisto na svojevrsten način, ki je najbrž edinstven v starejši zgodovini gasilstva.

Vsak tujec, katerega je zaneslo po cesti skozi omenjeno vas, je videl ob hišah, hlevih, svinjakih, kozolcih, šupah in kolarnicah prislonjene prekle vseh velikosti. Nepoučen opazovalec je bil prepričan na prvi pogled: prebivalstvo je v toliki meri pretepaško, da ima ob vsakem oglu že kar pri rokah kolec za napad ali obrambo.

Obsotelčani so in so bili od pamtiveka miroljubni ljudje. Ob poslopju prislonjeni drenovi kolci niso bili za pretep. Nadomeščali so v oni starejši dobi gasilsko orodje, s katerim je bil vsak pojav požara do zadnje iskre zbit ter zadušen v kali.

Kakor hitro se je pokadilo iz kake hiše ali drugega poslopja bolj, nego je bil običaj, je že zavnjal tisti, ki je prvi opazil podečo se požarno nesrečo: »Na pomoč!«

Na ta klic je znal vsak vaščan od najstarejšega do šolarja, kaj mu je storiti. Pograbil je eno ali več drenovk in stekel na kraj nesreče, kjer so trgali najmočnejši moški goreče dele s kavljji, ki so bili nasajeni na lesenih drogih, in jih metali na tla. Spodaj stoječi so mlatili s palicami in koli ogorke toliko časa, dokler ni bilo tleče hlodovje z udarci bolj ukročeno, kakor če bi ga bili polivali z vodo.

Takšno je torej bilo naše obsotelško gasilstvo pred desetletji. Bilo je učinkovitejše, nego so dandanašnje motorke z uniformiranimi gasilci.

Prvi nastop drenovih gasilcev izven domače vasi

Krog 1890 se je prikobacalo v spodnjih krajih, in sicer po trgih, gasilstvo iz zibelk. Tržani so si pozidali gasilske dome z lesenimi stolpi za sušenje cevi in si nabavili one nerodne brizgalne, katere so prenašali ali prevažali na kraje požarnih nesreč gasilci v uniformah in oznanjali s trombo, kam jih kliče dolžnost na pomoč ogroženemu bližnjemu.

Po krajih ob Sotli se je zganil z uvedbo organiziranega gasilstva med prvimi Podčetrtak, za njim Sv. Peter pod Sv. gorami itd. Že koj prvi v posebno obleko stisnjeni gasilci so ubogali samo na nemška povelja. Ga-

silska društva so bila z redkimi izjemami prav trdne postojanke nemškutarstva.

Rojstvo gasilskih društev so podpirala glavarstva s pozivi na ustanovitev te prepotrebne organizacije in s predavanji o koristi brizgalne.

Glavarjevo pismeno spodbudo s ponudbo strokovnega pouka so prinesli žandarji tudi v mojo obsotelsko vas in so bodrili rojake, naj poslušnejo glas okrajnega predstojnika po zgledu Podčetrtnikov in Šentpetranov. Vaščani so se smejali očitno glavarjevi pridigi in so odklonili vsak gasilski pouk, češ, glejte naše preizkušene drenovke, ki so cenejše in izdatnejše nego brizgalne ter druga gasilska draga navlaka in ropotija.

Na glavarstvu niso verjeli žandarskemu poročilu o drenovem gasilstvu. Zahtevali so, da morajo dokazati vaščani ob prvi priliki na kakem gorečem poslopju izven domačega naselja, kako je drenovka uspešnejši krotilec ognja, kakor pa iz brizgalne nanj usuta voda.

Prilika za tak dokaz se je ponudila prav kmalu.

V moji rojstni župniji se je vnelo lepega dne iz nepojasnjene vzroka ostrešje velike Ceršakove kleti v Brezovcu na vinorodnem hribu.

Visok dim iz dolge strehe na brezovškem vrhu je zbral v nekaj minutah vso številno ter krepko moško četo iz obsotelskega sela, ki je tekla na vso sapo s kavljji in drenovkami na pomoč dokaj daleč na hrib.

Drenovi gasilci so pribrzeli na kraj nesreče, ko je gorelo hrastovo ostrešje v visokih plamenih in je grozila največja nevarnost, da bo pregorel hrastov pod in bo uničena vsa klet s sodi ter z vinom vred.

Pred obsotelskimi gasilci so že bili brezplodno na delu Ceršakovi sosed. Vode ni bilo na vinskem bregu in daleč na okrog niti kaplje. Najbolj moderna motorka bi danes koj opustila v takem položaju vsako misel na uspešno gašenje. Česar bi ne bili zmogli najboljše opremljeni današnji gasilci, so dosegli tedaj drenovi od Sotle. Lotili so se s podedovano prakso gorečega tramovja s kavljji na dolgih drogih in z drenovimi kolci.

Moj rajni oče je bil očividec drenovega gašenja in nam je pripovedoval večkrat, kako so hribovci kar ostrmeli, ko so se vrgli nad ogenj Obsotelčani. Najbolj krepki so trgali na pol zgorelo ostrešje, ga razvlekli z neverjetno spretnostjo ter naglico na tla, kjer so mlatili po njem s koli slabjši, kakor bi bili zbesneli.

Povsem izviren način drenovega gašenja je tako prevzel zbrane hribovce, da je zdirjal vsak brez poziva v bližnje grmovje in se vrnil z novo gorjačo, s katero je lopal po preostalih ogorkih.

V najkrajšem času je bil precej velik ogenj razmetan, zbit, udušen in klet z vinom vred oteta.

Kako in v koliko se je oddolžil pogorelec drenovim gasilcem, mi ni znano. Toliko sem zvedel od onih, ki so gasili s preklami, da so sporočili orožniki s številnimi pričami podprti opis drenovega gašenja okrajnemu glavarstvu v Brežice. Rojaki so imeli od tedaj popoln mir pred višjimi pozivi na nabavo modernega gasilskega orodja.

Od generala in oblasti pohvaljeni drenovi gasilci

V trgu Podčetrtek ob Sotli so bili že od nekdanj znameniti in dobro založeni živinski sejmi, katere so obiskovali v obilnem številu Slovenci in Hrvati.

V poletju l. 1897. je bila naša meja zaprta za hrvaško živino radi kužne bolezni. Priliko zapore za hrvaško govedo na slovenska tla ali obratno so izrabljali do prevrata moji rojaki prav pridno za »šverc«.

Dne 10. avgusta 1897 so se odpravili odrasli moški iz naše vasi v Podčetrtek na sejem, da bi nakupili več za tihotapljenje na Hrvaško prikladne živine. Na sejmu se je zbralo precej ljudstva obojega spola, kjer so ponujali tudi številni kramarji in obrtniki ženskam svoje blago.

Omenjenega leta so že imeli Podčetrtkani svoj gasilski dom s stolpom, z brizgalno in uniformirane gasilce. Priliko dobro obiskanega sejma so hoteli izrabiti popoldne za gasilsko agitacijo z vajo v trgu in z razlago ter s poukom, kako važna ter koristna je brizgalna.

Občinstvo se je čudilo spretnosti gasilcev, ki so skakali kakor za stavo na nemška povelja pismonoše in kapelnika starega Fajta, plezali po lestvi, urejevali cevi po cesti, gonili z rokami brizgalno, trobili ter brizgali vodni curek visoko po strehah hiš, iz katerih se ni kadilo.

Gasilski vaji je prisostvoval na konju upokojeni general, kateri se je mudil na obisku pri grofovskih v gradu nad trgom. General je bil tako navdušen za izvežbane gasilce, da je razlagal sam grmeče s konja v nemščini, kaj počne ta in oni gasilec. Gasilski poveljnik Fajt, ki je služil dolga leta pri vojaški godbi, je prevajal pokorno generalov pouk v slovenščino. Navduševalna pridiga o pomenu gasilstva je udarjala na ušesa številnih gledalcev v kar dveh jezikih. Vse je bilo kolikor toliko navdušeno za gasilske prizore ter generalove in poveljnikove besede; le krdelo mojih rojakov se je posmihalo glasno celotnemu poučnemu plesu. Drenovi gasilci so motili krohota je verne poslušalce s pripombami, da se naj le skrijejo Podčetrtkani s svojimi skakači ter brizgači pred njihovo gasilsko spretnostjo ter podedovano izurjenostjo s čisto preprostimi železnimi kavlji in drenovimi preklami.

Glasno motenje vaje in nauka je razkačilo generala. Pozval je orožnike in ti so napodili s »placa« rogovileže, ki se niti protivili niso, ampak so krenili z nakupljenimi živinskimi repi proti domu.

Pozno popoldne so se bližali vasi Golobinjak. Pospešili so korak, ker se je bližala nevihta in bi bili radi pod streho. Ko so bili tik pred selom, je blisnilo, da je zaustavila nenadna ter silovita svetloba s treskom korak. Ni se še grom razletel povsem v daljavo, že se je pokadilo iz bližnjega visokega Geršakovega kozolca in je oznanil dim iz slamnate strehe, da je strela vžgala.

Drenovi gasilci so si koj opomogli od strahu in uvideli, da bodo kozolec na mah objeli plameni, če se takoj ne poprimajo gasilnega dela.

Pustili so buše na cesti, se spustili v bližnji plot, vsak je izpulil planko in hajdi proti kozolcu. Mlajši del je zdirjal po

rantah na podstrešje, starejši so se pripravili na tleh, da mahnejo po ogorkih. Streha je bila z drogi kmalu predrta na več mestih. Gasilci so začeli udrihati s plankami po slami povsod, koder se je kadilo in je švigal že tu in tam plamen. Smrtno nevarnemu krotanju razbesnelega ognja z lesenimi plotnimi plankami je naklonilo še nebo svojo pomoč. Dež se je ulil, plamen ni mogel prav do veljave, razdiranje strehe je bilo lažje in nevarnost, da bi ogenj popolnoma upepelil kozolec, je bila hitro zajezena. Gasilci niso odnehali kljub plohi, dokler ni bila vsa slama s strehe ter zmetane na tla na pol obžgane šprikle ter tramovje, v kolikor ga je bil načel ogenj.

Pri vsem uspešnem gašenju se je mogočno kadilo iz tlečega kozolca in oznanjalo daleč naokoli, da je strela zanetila ogenj.

Naliv je ponehal. Obžgana streha je bila razmetana, razmah požara odstranjen, požrtvovalni gasilci so zapuščali po rantah ostrešje.

Tedaj se je oglasila na cesti pred kozolcem tromba gasilcev iz Podčetrtka. Na vozu, v katerega je bil vprežen par belcev, je bilo osem mož krog brizgalne. Kar z voza so si na hitro ogledali ogroženo poslopje in zdirljali nekoliko pod hrib proti potoku, v katerem so se nadejali vode.

Potok je bil skoro izsušen, le v enem tolmunu so naleteli na toliko mlakužne vode, da je napolnilo osem rok hitro brizgalno ter druge posode in že so pognali navkreber, da bi se lotili brizganja.

Šimla sta tekla ob zvokih trombe po ravnem in navzdol. Nazaj v klanec proti pogorišču s polno brizgalno pa sta se ustavila. Začela sta jezno mahati z repoma, brcati z nogami in se pomikati ritenski mesto naprej. Vsi še tako navdušeni klici gasilcev so bili zastonj. Belca sta odrekla pokorščino, se umikala navzdol in kazala, da brez biča ne bosta potegnila.

Razljuteni gasilci s poveljnikom so imeli hitro vsak nekaj trdega v roki. Štirje so se uprli v voz, četvorica je vpila: jü-jü! in dregala s kolci štatljivca. Šimla se nista ustrašila sunkov v bok ter pod rep. Dregljaji so ju tolikanj razljutili, da sta potegnila mesto v klanec nazaj proti potoku, kamor bi bilo tudi šlo, da niso zavrle koles krepke moške roke.

Takole nepokorno ter narobe početje je bilo tudi staremu poveljniku Fajtu odveč. Obrnil je bič in pričel hladiti prokleti mrhi z bičnikom preko reber, da so odmevali srditi udarci do kozolca, pod katerim so se krohotali iz polnih grl drenovi gasilci.

Ko je udrihal stari Fajt najhuje po konjskih hrbtih, je zapeketalo po

cesti in pred njim se je ustavil na konju že omenjeni upokojeni general s podčetrtčke graščine.

Visoki gospod je začel vpiti nad poveljnikom, zakaj trpinči ubogi živali, ki ne zmoreta pretežkega tovora.

Gasilci, ki so držali z rokami zavrta kolesa, so se ustrašili, ko se je tako nenadoma pojavil zadrezasti general. Spustili so voz, ki je zdrčal s konjema vred v potok in se prevrnil.

Poveljnik je kakor okame-

nel obstal na cesti pred generalom, ki je še vedno rohnel nad njim. Ko se je general nakričal, je povzel opsovani poveljnik besedo in pozval generala po vojaško urezano:

»Najpokorneje prosim, gospod general, prevzemite komando!«

Generala je ponudba, ki je bila izrečena po vojaškem predpisu pravično, iznenadila. Okrenil je svojega konja proti potoku, kjer so dvigali gasilci voz in na obeh gonilnih ročajih polomljeno brizgalno.

Šimla se v svoji zakrknjeni trmi nista ustrašila niti generala. Še prazne in polomljene brizgalne nista marala izvleči, najsi je general še tako vpil. Cepetala sta z nogami, bila krog sebe ter grozila, da potrgata vprego ter zbijeta ali prevrneta voz v drugič. Vse je kazalo, da bodo morali zdvijani mrhi izpreči in si naprositi v vasi priprago, sicer bo ostala gasilska ropotija v potoku.

Podčetrtečki gasilci so zamudili toliko časa, da bi bilo lahko med tem do tal pogorelo več poslopij. Po požrtvovalni zaslugi drenovih gasilcev se z Geršakovega kozolca ni več niti kadilo, ko so se motali uniformirani gasilni možje pod poveljstvom generala še vedno krog voza ter konj v potoku in ugibali, kateri in kam bi se naj obrnil po pomoč.

Rojaki, ki so bili priče gasilske polomije, so seve zasmehovali nerodno početje trške gospode, katero je general čisto zmedel s svojimi povelji. Dobre duše, kakor so bili drenovi možakarji, so priskočili tovarišem v sili na pomoč.

General je zrl debelo na četo od oglja očrnelih, ki so se spustili navzdol od pogašenega kozolca proti potoku. Kakor hitro sta zagledala zbesnela šimla prave kmečke obraze, sta povesila od jeze kvišku štrleča repa, prenehala z brcami, se umirila ter razodevala pripravljenost, da se bosta pokorila večji roki. Podčetrtečki gasilci z generalom vred so morali proč od voza. Polakov Tinča je potrepljal že zaupljivo zreči živali pomirjevalno po vratu, ju nagovarjal, prijel za glavi in ju pozval z: »Jü, tiba-hot, luca!«

Šimla je potegnila krepko, se uprla in voz z razklopotano brizgalno je stal brez človeške pomoči na cesti.

Takega čudeža ni bil doživel gospod general še nikoli v vsem svojem življenju. Spustil se je s konja in vprašal Fajta, kdo in odkod so možje in posebno še oni dolgi, ki je strl čisto sam in z eno roko konjsko trmo.

Poveljnik mu je pojasnil vprašanje s pristavkom, da ti od dima in ogorkov umazani možje niso bili samo na pomoč njim gasilcem iz Podčetrka pod komando g. generala, ampak so že davno pogasili brez brizgalne od strele zadeti ter vžgani kozolec.

Vojaško kratko pojasnilo je omehčalo generala. Ogledal si je mojstrsko opravljeno gasilsko delo na licu mesta in povrh še najpreprostejše orodje iz kmečkega plota, s katerim je bilo izvršeno. Segel je vsakemu drenovemu gasilcu z nemško častitko v roko. Odprl je še listnico in je nagradil Polakovega Tinčeta z desetakom, ker je ugnal brez vsake surovosti in nasilja štatljiva konja. Imel je celo na očrnele rojake nagovor, katerega jim je raztolmačil veteran Fajt v tem smislu, da jih bo predlagal g. general v pohvalo na visokem mestu in jim bo skušal spraviti kot posebno nagrado brezplačno brizgalno.

Drenovi gasilci so bili mnenja, da jim ni za pohvalno priznanje, saj so storili le dolžnost, ne za takole brizgalno, katera je v nadlego in ne v pomoč bližnjemu. Veseli jih samo to, da jih je moral isti visoki gospod, kateri jih je napodil s podčetrčkega »placa« z žandarji, sedaj pohvaliti in se jim zahvaliti.

Uniformirani gasilci so se odpeljali osramočeni; drenovi pa so odgnali kravje repe ponosno, ker so ugnali samega generala, kar se še ni bilo do tedaj posrečilo nobenemu Obsotelčanu.

G. general je ostal mož beseda. Čez nekaj mesecev obljubljene brezplačne brizgalne sicer ni bilo, pač pa je prečital preklicevalec pred cerkvijo po nedeljski službi božji pismo okrajnega glavarja. V pisanju sta bila izrečena priznanje in pohvala vsem onim, ki so udušili ogenj v Golobinjaku in odstranili z junaškim gasilnim delom požarno nevarnost, katera je resno pretila celi vasi.

Usodno leto 1913

Drenovi gasilci so uživali odslej popoln mir pred agitacijo za uniformirano gasilstvo ter za nabavo brizgalne. Sloves njihovega drenovega gasilnega orodja je bil razširjen po vseh spodnjih krajih. Vsak moj rojak je že zvedel v najnežnejši mladosti, kako so se proslavili njegovi predniki v Golobinjaku pred generalom in so bili na cerkvenem »placu« pohvalno preklicani. Nekako že prirojen ponos v vsemoč drenovega gasilstva je prešinjal vsakega rojaka do leta 1913., ko se je pripetila nesreča, ki je pokopala najbrž za vse čase slavo in vsa visoka priznanja drenovega gasilstva.

Do danes ni pojasnjeno, kako in zakaj, pa zgodilo se je, da je bil na moč drenovega gasilstva toliko zaupajočo obsotelško vas skoraj do cela uničil požar.

Ogenj se je prikradel v naselje kakor tat ob času, ko so bili možje ter fantje razkropljeni bogznaj kje po Hrvaškem na švercu, ženski spol na njivah izven vasi, šolska deca na pašnikih in doma pod slamnatimi strehami je dremalo le nekaj onemoglih starcev in ženic.

S hišami, kočami in gospodarskimi poslopji so zgorele gasilske drenovke in drogi z železnimi kavljji.

Prihiteli so na pomoč z brizgalnimi gasilci iz Podčetrтка, Zmenega, Kozjega in iz Št. Petra, a niso bili kos ognju, ki je upepelil skoro vse, kar je bilo lesenega in s slamo kritega.

Iz žalostnega pogorišča so vzrasle z leti nove zidane ter z opeko krite stavbe, ob katerih pa niso več prislonežene drenovke.

Novo pozidana vas še nima do danes uniformiranih gasilcev in ne brizgalne, a tudi o najbrž skozi stoletja uspešnem drenovem gasilstvu zna povedati mlajšim le starejši svet, ki je bil deležen ponosa nekdanje drenove gasilske slave.

Za strokovno izobrazbo gasilcev je pisan »Gasilec«. Vsak slovenski gasilec bi ga moral vsaj čitati. Pridobivajte nove naročnike! Naročite si tudi Vi »Gasilca«!

Januš Golec:

Mučen doživljaj z reševalno vrečo

(Spomini)

Brizgalna na paro. Prostovoljna gasilska četa v Celju si je nabavila leta 1902. novo brizgalno na paro. Brizgalna je bila pravo čudo za tisto dobo. Za preiskus najmodernejše nabavke je bila sklicana po časopisju in s plakati v Celje neko poletno nedeljo popoldne velika gasilska vaja, katere se je udeležilo bolj imenitno in tedaj še precej redko gasilstvo iz okolice. Prvi nastop parne brizgalne je bil tolika izrednost, da je bilo mesto v frankfurtaricah (nemške zastave) in se je po ulicah kar trlo predvsem civilnega občinstva.

Brizgalno so potegnili s parom konj iz rotovža in so jo odpeljali med gostim špalirjem gasilcev na križišče Glavnega trga z Rotovško in Kolodvorsko ulico, kjer je še danes sredina mesta, in je bil tam največji vodnjak, ker Celje je bilo še brez vodovoda.

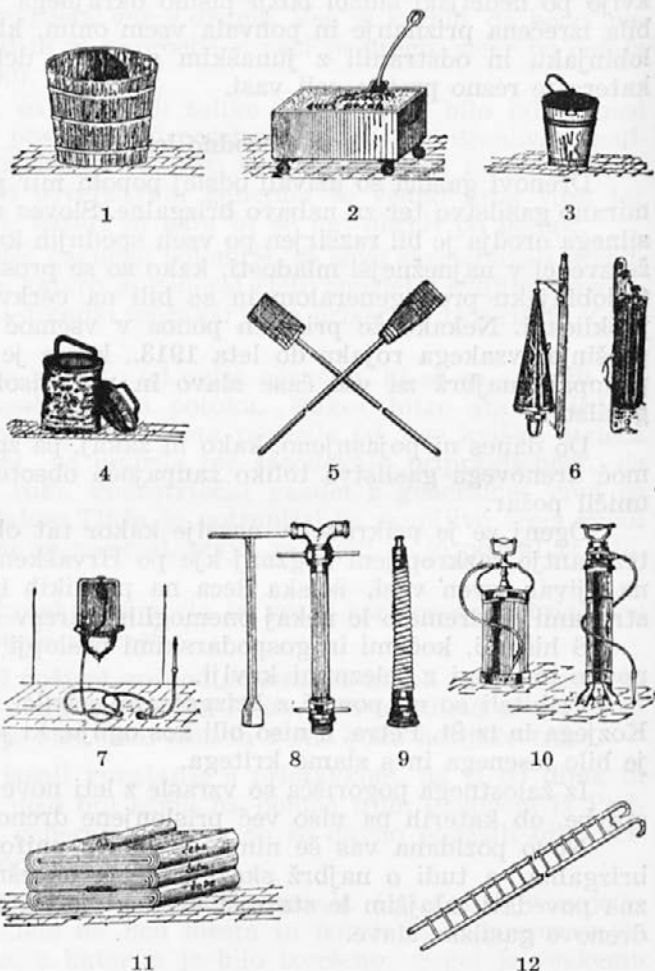
Pri brizgalni sta ostala samo dva gasilca. Eden je podkuril, drugi je bil v vlogi strojevodje. Ostali celjski gasilci so napeljevali cevi od brizgalne po Glavnem trgu proti župni cerkvi sv. Danijela. Pri Marijinem stebri na Glavnem trgu je stala dolga lestva na dveh kolesih, katera se je dala podaljšati za slučaj potrebe. Na lestvo se je potegnil krepak gasilec. Vlekel je za seboj platneno cev, katera je bila opremljena proti koncu z ročnikom. Prav na vrhu lestve je privezal mož železni obroč v pasu z vrvo za lestev zaradi varnosti, da

Navodilo za preprečenje in gašenje požara

(Nadaljevanje)

Tetraklorogljik je težka, brezbarvna tekočina, ki diši po gnilih jabolkih. Ne gori in tudi ne eksplodira in je znan kot eno najboljših sredstev za gašenje zlasti takšnih požarov, kjer ne smemo rabiti vode (karbid, naftalin itd.).

Najpotrebnejše priprave, ki jih rabimo za gašenje začetnih požarov:

1. sod z vodo — 2. zaboj s peskom in lopato — 3. pločevinasto vedro za vodo — 4. platneno vedro za vodo — 5. metlice — 6. ročni aparati za gašenje — 7. gumijasta cev z ročnikom za priključek na vodovodno pipo — 8. nastavek za hidrant s ključem — 9. ročnik — 10. ročni brizgalni — 11. impregnirane odeje — 12. lestev

To tekočino priporočamo zlasti za gašenje gorečih električnih strojev in inštalacijskih naprav, ker ne provaja električnega toka in tudi ne kvari finih inštalacij ter aparatov.

Tetraklorogljika pa ne priporočamo za gašenje že razbesnelega požara v manjših, zaprtih prostorih. Pri temperaturi okoli 600° C se namreč razkrajja in tvori zelo strupen plin — fozgen.

Zaradi te lastnosti morajo gasilci pri delu s to tekočino namestiti zaščitne maske.

Tetraklorogljik precej uporabljajo za polnjenje gasilnih aparatov. V njih je nad gladino tekočine stisnjen zrak, ki požene, čim odpremo zaklopko, tekočino v močnem curku iz aparata. Kot že omenjeno, moramo biti pri gašenju s tetraklorogljikom zelo previdni zaradi tvorbe fozgena, ki so ga v svetovni vojni uporabljali kot bojni strup. Posebno rad se tvori fozgen, če pride tetraklorogljik v stik z razbeljeno kovino.

Gasilne naprave razlikujemo po sredstvih in po načinu gašenja požara.

Najbolj znane naprave za gašenje požara so:

- a) naprave za gašenje z vodo;
 - b) naprave za gašenje s peno.
- Z napravami za gašenje z vodo so opremljene vse gasilske edinice.

Delovanje teh naprav temelji na brizgalnah, ki delajo z zračnim pritiskom in mečejo nasesano vodo po ceveh v močnem curku na večjo ali manjšo razdaljo.

Na koncu cevi se nahaja kovinasta cev, tako zvani ročnik, s katerim usmerjamo curek na ogenj.

Po načinu pogona brizgalne razlikujemo ročne in mehanične. Ročne brizgalne uporabljamo v glavnem za gašenje začetnih požarov.

Ročne brizgalne so lahko veliki stroji, ki so stalno nameščeni na posebnem vozu in rabijo za pogon tudi po osem in več ljudi naenkrat. V novejšem času se te brizgalne vedno bolj nadomeščajo z motornimi. Za gašenje začetnih požarov pa so zelo pripravne male ročne brizgalne, ki jih z lahkoto rabi in poganja en sam človek. Razlikujemo tako zvane berglovke, ki imajo nastavek v obliki bergle, na katerega se gasilec nasloni, in brizgalne z vedrom. Dočim moramo berglovko vtakniti v posodo z vodo in vodo vedno znova dolivati, imajo brizgalne z vedrom okoli brizgalne pločevinasto posodo, ki je napolnjena z vodo in zadostuje za prvo silo. Te male ročne brizgalne služijo izborno pri začetnih požarih, zlasti tam, kjer lahko pogasimo ogenj s par curki vode, ne da bi delali škodo.

Dočim so vse ročne brizgalne batne in srkajo, obenem pa poganjajo vodo s pomočjo bata, so motorne brizgalne centrifugalne. Za vsesavanje vode imajo posebno napravo. Čim pa stopi voda v ohišje brizgalne, kjer se nahajajo lopatice, ki se vrtijo z veliko brzino, dobi s tem voda zaradi centrifugalne (sredobežne) sile pritisk. Mo-

bi ga ne strosil premočni pritisk vode v globino.

Reševalni vreči. Druga posebnost poleg parne brizgalne sta bili dve presneto dolgi platneni vreči. Opremljeni sta bili na obeh koncih s posebnima železnima pritrdilnima napravama.

Eno vrečo so napeli iz okna dvonadstropne hiše na Glavnem trgu, drugo pa celo iz tretjega nadstropja hotela »Mesto Dunaj« pri kolodvoru, kjer sta danes kavarna ter hotel »Evropa«.

O teh vrečah so razlagali gasilci civilistom, da spadajo k reševalnim pripomočkom in orodju za primer, če bi se ne mogli prebivalci višjih nadstropij zaradi požara v spodnjih prostorih rešiti po stopnicah. Vrečo pritrdi gasilec s pomočjo raztegljive lestve nekam za okno. Ogroženi skačejo drug za drugim vanjo in pri tleh jih potegnejo iz vreče gasilci.

Reševalni vreči sta bili še bolj privlačni za navadne radovedneže zaradi tega, ker ju je vsakdo pri še tolikšni gneči in strnjenem gasilskem šparlirju lahko videl natančno ter tudi opazoval, kako se bo obnesla naprava.

Obča napetost. Večti-sočglavo občinstvo je trepetalo ono nedeljo popoldne radovednosti, kdaj bo oznanil žvižg brizgalne pričetek delovanja in bodo tudi vrečna čuda dokazala, če bi bila v resnični nevarnosti edino rešilno sredstvo.

Po precej dolgotrajnem in nestrpnem čakanju, ko je bilo vse do pičice pripravljeno za otvoritev za Celje najzanimivejše vaje, je zatrobil trobentač-gasilec. Za trombo je brizgnila para v sireno brizgalne

in že se je vsula z vso naglico in silovitostjo voda po ceveh do vrha že opisane lestve in od tam v visokem loku proti zvoniku. Prvi curki so bili spremljani od gromovitega hajlanja, iz katerega so pa mogočno odmevali na vseh koncih in krajih živijo-klici!

Drugi signal roga je prestavil navdušeno pozornost od visoko škropeče vode na obe reševalni vreči. V ti napravi so smukali na obeh omenjenih krajih pobalini, drčali z bliskavico navzdol in že so bili na tleh med ploskanjem in najglasnejšim smejanjem zadovoljnega občinstva.

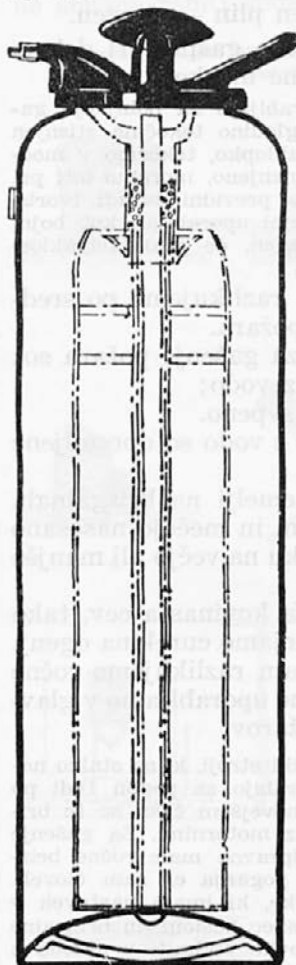
Novi nabavki celjskih gasilcev sta delovali brezhibno in sta želi obče odobravanje, pohvalo in priznanje iz ust gasilcev in vseh gledalcev.

Nenaden preokret. Lahko si predstavljamo, kako blažilen balzam je bilo javno priznanje parni brizgalni in vrečama za celjske mestne očete, gasilce in vse meščane, kateri so bili najbrž na Spodnjem štajerskem prvi lastniki najmodernejših gasilskih in reševalnih iznajdb. Obetala se je po najboljši prestani vaji tečna pogostitev gasilcev in prav razgibana meščanska zabava, ko se je preokrenilo nenadoma vse v čisto nasprotno stran!

Res veselo spuščanje in drčanje fantalinov iz tretjega nadstropja hotela »Mesto Dunaj« si je ogledovala prav obilna, a bolj mlada kuharica v belem predpasniku in z belo ter očipkano avbo na glavi.

Pri pogledu na smukanje po vreči, ki je imela zgoraj in spodaj odprtino, si je vprla kuharica roke v bok in se je tako od srca in krhko smeja-

torne brizgalne poganja po večini bencinski motor, poznano pa tudi takšne, ki jih poganja elektrika. Motorne brizgalne proizvajajo večji pritisk in oddajajo tudi sorazmerno veliko količino vode. Posluhuje jih en sam človek, ki pa mora biti v rokovanju primerno izvežban. Slaba stran motornih brizgaln je edino ta, da stroj lahko odpove zlasti, če se z njim ne ravna pravilno. V današnji dobi pa so te brizgalne že toliko izpopolnjene, da delajo že precej sigurno.

Naprave za gašenje s peno so: generator in možnar (glej sliko). Pri generatorju sipamo prašek za tvorbo pene v zgornjo odprtino aparata, voda, ki priteka skozi spodnji del, pa tvori peno, ki jo vodimo do ognja po gasilskih ceveh.

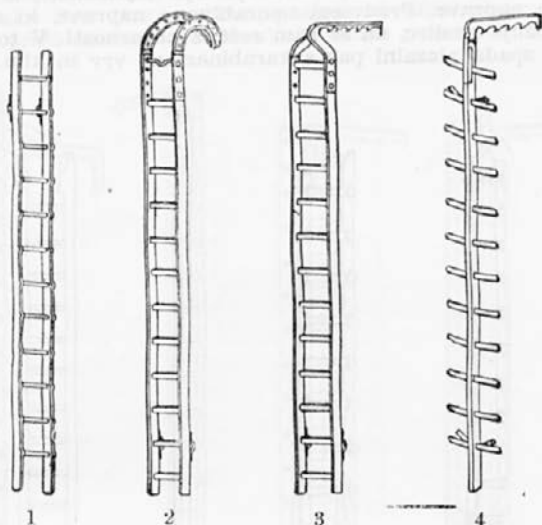
Generator omogoča neprekinjeno proizvajanje pene.

Pri možnarju vstavimo prašek v obliki patrone v zaprti kotel, ki ima dve odprtini. Skozi prvo do-

Ročni aparat za gašenje s peno. Posoda se napolni z dvema kemičnima raztopinama, ki sta druga od druge ločeni. Če se aparat obrne ali zelo močno strese, se obe kemični sestavini spojita in tvorita peno. Pena potiska tlak ogljikovega dvokisa, ki se tvori pri spajanju kemičnih sestavin, skozi ustnik na goreči predmet. Pena pokrije goreči predmet, prepreči dostop zraka in tako uduši ogenj.

vajamo po ceveh vodo iz hidranta, skozi drugo pa odvajamo napravljeno peno do ognja.

Možnar za 20 kg praška proizvaja en kubični meter pene, ki lahko pokrije 18—20 kvadratnih metrov površine. Za rokovanje je lažji ter ga rabimo za gašenje manjših gorečih požarov, odnosno površin.

1. Navadna lestev — 2. Kljukasta lestev s krožno kljuko — 3. Kljukasta lestev z žagasto kljuko — 4. Kljukasta lestev z enim lestvenikom

V najnovejšem času so se naprave za gašenje s peno že bolj izpopolnile. V prometu so že manjše ročne brizgalne z vedri, ki se lahko uporabljajo za gašenje z vodo ali pa s peno. Za gašenje s peno moramo vlti v posebno posodo v vedru primerno količino penske snovi. Poznamo pa tudi naprave za gašenje z zračno peno, ki obstojajo v glavnem iz kotla, ki ga nosi gasilec na hrbtu, in posebnega ročnika. V kotlu se nahaja penska snov. Napravo priključimo na motorno brizgalno. Voda, ki prihaja pod pritiskom v kotel, jemlje s seboj pensko snov, obenem pa vsrkava zaradi močnega toka v ročnik zrak in tvori na ta način zračno peno.

Nekatere tvrdke so spravile v promet tudi takšne motorne brizgalne, ki imajo kotel za proizvodnjo pene zgrajen že na brizgalni in lahko proizvajajo peno ali pa brizgajo čisto vodo.

Gašenje s peno se vedno bolj uveljavlja. Slaba stran tega načina gašenja je edino ta, da je penska substanca sorazmerno še precej draga. Če pa upoštevamo boljši učinek in dejstvo, da lahko s peno pogasimo ne samo požarov, ki bi jih z vodo sploh ne mogli pogasiti, ampak tudi takšne požare, pri katerih bi gašenje z vodo napravilo še večjo škodo kot požar sam, vedaj je gašenje s peno na vsak način kljub visokim nabavnim stroškom aparature in visoki ceni penske snovi še vedno racionalno.

la iz višine, da je vzbujala njena razigranost občo pozornost spodaj stoječih.

Kuharično veselje je bilo na vrhuncu in tudi njena podjetnost razdražena toliko, da se ni prav nič obotavljala, kakor hitro ji je namignil gasilec, naj tudi ona poskusi smuk iz tretjega nadstropja v roke močnih gasilcev na tlakovanih tleh.

Vse je ploskalo, rjulo in cepetalo od navdušenja, ko se je motala debelušasta žensčina v vrečo, katera je začela zaradi bolj izredne teže bingljati sem in tja.

Že je bila zginita korajžna kuharica v vreči. V enem samem trenutku se je zgodilo nekaj, česar ne bi bil nikdo pričakoval. Šiv po sredini prave vreče je popustil par metrov od okna. Odjeknil je rezek: hr-sk! Prizkalo se je iz luknje na vreči telo — smrti zapisane kuharice! Iz ust vseh se je izvil bolesten: »Ah!«

V hipu popolnoma spremenjeno občinstvo je groznega pričakovanja smrtonosnega padca pogled od okna in vreče na kamenita tla...

Ni se zgodilo najhujše. S krepkimi kmečkimi živci obdarovana kuharica je ohranila toliko duhaprisotnosti, da se je zagrabila in obdržala z obema rokama ter z vso močjo za oba roba vreče in obvisela med nebom in zemljo.

Položaj je bil mučen ter obupen, da je bilo vse ob pamet. Pri pogledu na smrtno nevarnost so ostrmeli gasilci, gledalci so začeli kričati na pomoč, vpila je v zraku gugajoča se kuharica, gasilski špalir se je spremenil v brezglavo tekanje proti Glavnemu trgu, kjer je stala edina rešitev — le-

stev na kolesih in na njenem vrhu privezani ter visoko škropeči gasilec.

Ozka kolodvorska ulica se je zagostila in zaphala v najkrajšem času tako, da ni mogel nihče do lestve na Glavni trg, odkoder je še vedno odnevalo ploskanje, krohotanje, hajlanje in živijo-klici.

Na enem koncu smrtni strah in obupni klici na pomaganje — na drugem besno navdušenje! Kdo bi pogodil v povsem nasprotujočem si položaju pravi in rešilni izhod?

Kmečki voz rešitev.

Rešitelj v največji sili, splošni zmeda in zadnjih trenutkih je bil navaden kmečki voznik. Iz bojazni pred ploho je peljal v nedeljo iz Lave skozi mesto v Zavodno dvo-vprežni voz otave.

Nekoliko pred pričetkom velike gasilske vaje se je že pritiščal skozi natrpane glavne ulice do bližine kolodvora. Tam ga je zaustavila policija. Moral se je skriti z vozom v obstranski kot in potrpežljivo čakati na konec in razhod tisočernih radovednežev.

Na lastne oči je videl zdrk kuharice skozi luknjo vreče, njen krčeviti prijem za oba krajca razdrapanega platna ter brezglavo letanje in vpitje onih, kateri so bili poklicani in razpostavljeni po vseh važnejših ulicah za to, da pomagajo, če bi se pripetilo kaj nepredvidenega. Edini on, ki je bil oblasti v napoltje, je prav presodil skrajno kritično nevarnost.

S konji in vozom si je izsilil predor skozi obupano gnečo in je podstavil voz pod v smrtnem strahu z zadnjimi

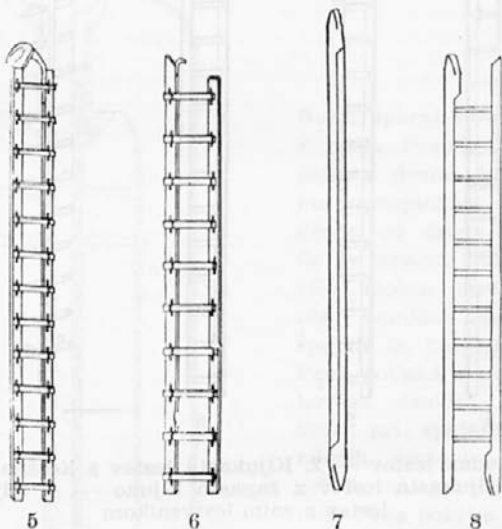
e) Reševalna sredstva

Reševalna sredstva so dvojna, in sicer:

a) sredstva za reševanje ljudi in materiala pri požaru in

b) sredstva za reševanje ljudi in materiala pri raznih nezgodah: potresi, poplave, eksplozije, prometne nesreče itd.

Med reševalna sredstva spadajo najrazličnejša orodja in naprave. Predvsem uporabljamo naprave, ki se jih poslužuje gasilec, da se sam reši iz nevarnosti. V to skupino spada plezalni pas s karabinarjem, vrv in klin.

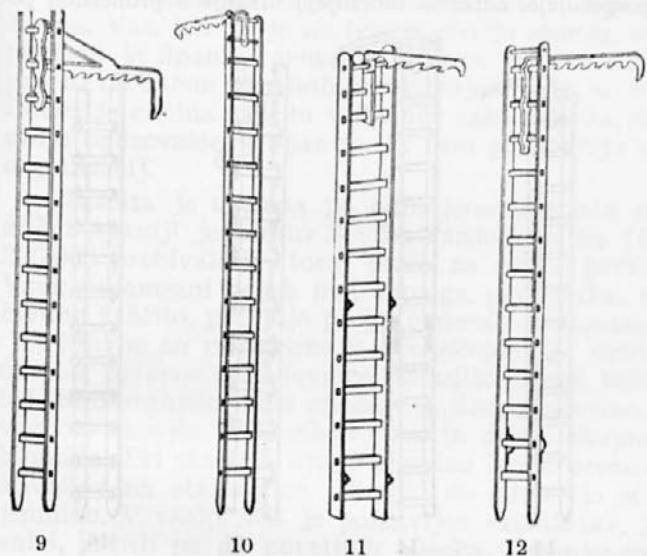

5. Strešna lestev z eno kljuko (Hollsteinski model) — 6. Strešna lestev s premikačem in kljuko — 7. Zložljiva lestev — sklopljena — 8. Zložljiva lestev — razsklopljena

Plezalni pas naj bo iz močne tkanine, ki je progasto črnordeče barve. Pas mora biti podložen z močnim usnjem. Na pasu je prekoramnik, dalje karabinar, torbica in jermen za obešanje sekirice. Prekoramnik razbremenuje težo pasu, sekirice itd. in onemogoča, da bi pas spolzel s telesa. Karabinar mora biti primerno močan in se mora dobro zapirati. Karabinar je pritrjen na obročku, ki je s pomočjo posebne ploščice zakovan na pas. Plezalni pas uporablja gasilec na požarišču pri plezanju po lestvi ali spuščanju po vrvi. Zato mora biti primerno močan, da vzdrži gasilčevo težo in tudi težo človeka, ki ga gasilec rešuje. Iz tega razloga moramo plezalne pasove zelo vestno negovati, čuvati in vsaj parkrat v letu preizkusiti. Plezalni pas mora vzdržati pri preizkušnji vsaj dva 80 kg teška človeka. Preizkušnjo pasu izvršimo na ta način, da obesimo pas za karabinar. Nato se obesita za zapet pas z rokami dva 80 kg teška gasilca, ki se sunkoma obešata na pas. Po tej preizkušnji moramo pas skrbno pregledati in ga pri vsakem tudi najmanjšem kvaru poslati v popravilo.

Zaenkrat še nimamo točnih tehničnih predpisov za plezalne pasove in si zato pri nabavah pomagamo z zgoraj navedeno preizkušnjo. Pripominjamo, da mora nosilnost plezalnega pasu znašati pri sunkoviti obtežbi vsaj 160 kg, pri stalni obtežbi pa vsaj 300 kg. Enaka mora biti tudi nosilnost karabinarja.

Plezalna vrv mora biti iz najboljšega prediva (kopolja). Pri nas so v rabi po večini 1 cm debele do 30 m dolge v 16 cepov pletene vrvi, ki imajo na enem koncu vpleten majhen karabinar, na drugem koncu pa železen obroček. Vrv nosi gasilec-plezalec navadno preko leve rame proti desnemu boku ovito v štirih pramenih.

9.—12. Kljukaste lestve z žagasto kljuko v raznih izvedbah

Za samoreševanje prihaja večkrat v poštev tudi klin, ki je navadno 12 cm dolg, štirioglat z zasekami in kljuko ali obročkom. V primeru potrebe zabije gasilec klin v zid ali ga privije v les ter ga na ta način uporabi kot oporo za vrv, po kateri se spusti na tla. Pri spuščanju po vrvi služi trikratni zavoj vrvi okoli karabinarja za zavoro.

Za reševanje oseb se poslužujemo vrvi, lestev in posebnih reševalnih naprav. Osebo, ki je privezana na vrv, spuščamo s pomočjo karabinarja ali škriпча.

Z lestvami rešujemo ljudi na več načinov. Osebe, zlasti pogumnejše, lahko po lestvi same splezajo iz ogroženega poslopja. Otroka ali šibkejšo osebo prenese gasilec v naročju ali preko ramena po lestvi. Z mehničnimi, posebno pa z vrtilnimi lestvami lahko rešujemo na tri načine:

1. Sestop po lestvi (oseba pleza po lestvi navzdol sama ali pa jo nese gasilec).
2. Huje obolele in starčke privežemo na posebne sanke in jih z vrvo spustimo po lestvi navzdol.
3. Vrtilna lestev ima na vrhu škriпча, preko katerega je napeta vrv; s posebnim pasom ali zanko pripetega človeka spuščajo gasilci po vrvi na tla.

preostalimi silami visoko v zraku visečo.

Z bliskovito naglico se je pognal na voz, vrgel z njega žrd in je pozval čisto mirno ob strmenju vseh kuharico:

»No, debela Mica, spusti se kar naravnost v otavo!«

Ni še bil izgovorjen poziv na rešitev do kraja, je že planila žrtev preperela reševalne vreče v mehko otavo do kolena in omahnila v naročje krepkemu fantu.

Kaka mestna frajla bi se bila onesvestila v obljemu očetja iz smrtno nevarnosti — celjska kuharica se ni! Z lastno močjo se je potegnila iz zaskoka v otavo, objela rešitelja, pokazala z obema rokama dolgi nos vsem, kateri so jo blagrovili kot v zadnjem hipu rešeno, ter je skočila v družbi voznika z voza in sta zginila za vrati hotela.

Koj po uspeli rešitvi so odtrobili in zaključili veliko gasilsko vajo s parno brizgalno in novima reševalnima vrečama. Iz ust gasilcev in občinstva se je spremenila na mah prvotna burna pohvala in priznanje v splošno obsodbo brezvestne tvrdke, katere je dobavila preležano rešilno vrečo za novo.

Celjsko parno brizgalno sem videl pozneje še večkrat, reševalnih vreč pa ne!

Gasilske vaje so se vršile od opisane in za vse mučnega doživljaja bolj pod večer ob delavnikih in v najožjem krogu celjskih gasilcev.

Casopisje se je seve razpisalo na dolgo in široko o škandalozni zadevi. Z nabavo v tistem času najbolj modernih reševalnih vreč je bilo na Spodnjem štajerskem pri kraju za vedno.

Narodna sramota

Spominjam se svojega rajnega očeta. Bil sem še mlad pastirček. Odvezoval sem v hlevu govedo, da bi gnal na pašo. Pa se mi je tele nekaj upiralo in nahužil sem ga s »peklenim teletom«. Oče so stali pred hlevom in to slišali. Nič niso rekli, gajžlo so vzeli in padalo je brez usmiljenja po meni. Vedel sem, da sem zaslužil. A zvečer po večerni molitvi so me še takole poučili: »Preklinjanje je greh. A ne samo greh pred Bogom, temveč tudi proti nam Slovencem. Nemci in nemškutarji ne smejo videti v nas manjvrednega naroda. Če bomo pa preklinjali kot fakini, bodo v svoji nadutosti lahko vsak čas kazali na nas kot ljudi, ki jih je treba čimprej ponemčiti in tako naučiti nemškega obnašanja.« Živeli smo namreč na narodni meji in moj oče so kljub svoji preprostosti vedeli, da nas preklinjanje pred tujci ponižuje. — Trideset let je od takrat, a nikdar nisem očetovih besed pozabil. In če čujem preklinjevalca, se mi zasmil, ker menim, da ni imel tako dobrega in pametnega očeta.

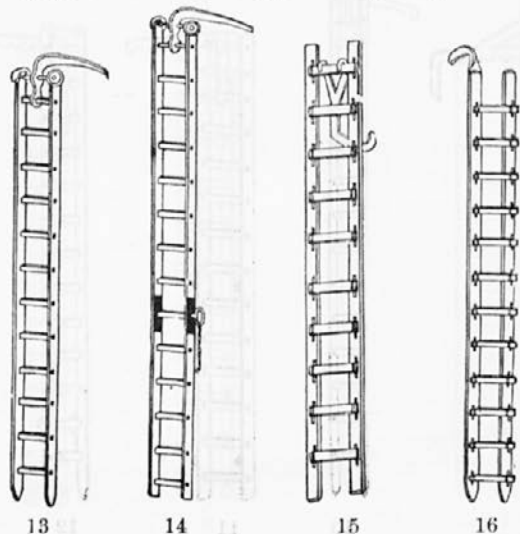
Morda bi bila tudi danes gajžla za večino preklinjevalcev najboljše zdravilo. Čeprav pravijo, da je bič nemoderno vzgojno sredstvo, a še manj moderno in naše kulture vredno je preklinjanje.

Naša zemlja slove kot tujskoprometna dežela. Že samo zaradi njih izbrišimo sramoto, ki nam jo dela porkamadonanje in podobno ogabno govorjenje. — Kaj ste za ozdravljenje te grdobije goslej storili?

Med posebne reševalne naprave spadajo: drsalni prt (drča), vreča in lovница (skakalni prt).

Drsalni prt ali drča je vsaj 3 m širok in nad 15 m dolg kos močnega platna, ki ima ob robovih všite močne vrvi, ki jih rabimo za napenjanje drče. Na zgornjem koncu je všit po vsej širini močan drog, ki ga opremo na podboju ali notranjih stenah ob oknu. Po drči spuščamo ljudi in tudi razne dragocene predmete iz ogroženega splotja kot po žlebu.

Vreča je v bistvu drča, katere robovi so speti skupaj z močnimi jermenčki. V odprtino drče, ki je pritrjena s posebnim železnim okvirjem na okno, spuščamo ljudi. Spodaj držijo gasilci vrečo na isti način kot drsalni prt, ki pospešujejo, odnosno zadržujejo drsanje s primernim po-

13.—16. Razne strešne lestve

tezanjem in napenjanjem vreče. Vreča je najsigurnejša reševalna naprava, po kateri lahko spuščamo tudi boječe ljudi. Pač pa moramo paziti, da nimajo osebe, ki se spuščajo po vreči, pri sebi nobenih ostrih predmetov, ki bi lahko vrečo prerezale. Enako pravilo velja tudi za drsalni prt.

Lovnica je 4 m širok in 4 m dolg kos močnega platna, ki je obrobljen z vrvjo. Ob straneh so ročaji, s katerimi držijo gasilci lovnicu napeto in lovijo vanjo osebe. Lovnico uporabljamo le v skrajni sili, ker je nevarna in zahteva tudi precej izurjeno moštvo.

Pri potresih, poplavih in prometnih nesrečah pa je potrebno veliko število posebnih priprav in orodja, ki si ga morejo seveda nabaviti le poklicne gasilske čete. Tako pride v poštev za reševanje pri potresu sledeče orodje: podpiralni drogovi, dvigalni drogovi, žerjavi, aparati za avtogensko rezanje železa, izolirane klešče, krampi, lopate, cepini, sekire itd. Pri poplavih so za reševanje neobhodno potrebni: čolni; močne železne kljuke, ki so pritrjene na dolgih lesenih drogovih; vrvi, reševalni pasovi, posebne pištole za metanje vrvice v klopčičih itd.

(Dalje sledi)

Civilna zaščita v Španiji

Do meščanske vojne civilna zaščita v Španiji sploh ni bila organizirana. Vse, kar se je na tem področju storilo, spada v čas vojne. V tem pogledu je Španija generala Franca prehitela madridsko vlado. Mogoče gre to na račun nemških strokovnjakov, ki so v službi generala Franca. Danes je civilna zaščita v Španiji tako razvita, da pošiljajo razne države svoje opazovalce v Španijo, ki tam proučujejo učinek raznih naprav in organizacij.

Zaščita je urejena po oddaljenosti mesta od bojišča. V nacionalistični Španiji je mesto Sevilla razdeljeno na 10 odsekov. Sevilla šteje 220.000 prebivalcev, torej pride na odsek približno 22.000 prebivalcev. Vsak posamezni odsek ima svojega poveljnika, katerega izvoli odbor za civilno zaščito, potrjuje pa ga general — komandant mesta.

Stavbe so razdeljene v dve skupini. V prvo skupino spadajo javne stavbe, tovarne in delavnice, skladišča, šole, bolnice, prometne ustanove itd. Stanovanjske hiše spadajo v drugo skupino, pri kateri je torej nevarnost manjša. V stavbah prve in druge skupine se morajo urediti zaklonišča. Pri stavbah druge skupine lahko prenese hišni lastnik polovico stroškov na stanovalce. Stroški se odmerijo sorazmerno po višini najemnine. V vsaki hiši je postavljen »stražnik«, ki se izbere med stanovalci, potrdi pa ga poveljnik odseka. Omenjenemu stražniku se dostavljajo naredbe in navodila.

Zaklonišča morajo biti tako velika, da je prostora za vse stanovalce oziroma nameščence. Na vsaki hiši z zakloniščem je nameščena plošča z rdečim napisom »refugio« (zaklonišče), na kateri je tudi navedeno število oseb, ki se lahko spravijo v zaklonišče. Javna zaklonišča (refugios publicos) imajo enako ploščo; dostop v zaklonišče je označen z rdečimi puščicami, ki so ponoči razsvetljene z zeleno lučjo. Vse nove gradnje so v pogledu zaklonišč pod nadzorstvom mestnega odbora.

Objava in odjava nevarnosti se vrši s pomočjo zvonov in siren. Zatemnitev je razširjena tudi na ladje na reki Guadalquiviru. Podstrešja so prazna, ker je na ta način zmanjšana nevarnost pred požari.

Ob napadu kakor tudi 10 minut po napadu je uporaba telefona za osebne pogovore prepovedana, ker je v tem času na razpolago funkcionarjem civilne zaščite.

V Barceloni so aparati za ugotavljanje prihoda letal (s pomočjo posluha) zaradi taktike Francovih letal odpovedali. Zaradi tega je mesto veliko trpelo. Letala letijo do Barcelone v višini 6000 metrov; pred mestom ustavijo motorje in napadajo v drsalnem poletu tako, da jih aparati ne morejo ugotoviti. Motorji se stavijo v obrat šele po spuščanju bomb ter se tako olajšana letala hitreje odstranijo. Ker se na ta način

ne more pravočasno objaviti alarm, zahtevajo napadi iz zraka ogromne žrtve.

Francova letala so najmodernejše italijanske in nemške konstrukcije. Običajno spuščajo 100 do 300 kg težke rušilne bombe, ki rušijo stavbe, kakor da bi bile zgrajene iz lepenke. Prebivalci so nagnjeni fatalizmu ravno zaradi tega, ker se nevarnost prepozno objavlja. Najboljša zaklonišča so v Barceloni prostori podzemeljske železnice. Kdor je blizu vhoda, je hitro na varnem.

Gasilci odhajajo takoj na ulico, ko je napad iz zraka najavljen. Pravijo, da je to pravilno, ker se na ta način ogenj lahko v kali zatre. Ulice morajo biti ob napadu proste in prehodne samo za oddelke civilne zaščite. Kdor se ne pokori, ga lahko policija ali vojaštvo takoj ustrelji. V noči je predpisana zatemnitev Barcelone; odkar pa je Franco zavzel barcelonske hidrocentrale, je verjetno, da je s tem zatemnitev olajšana.

Delovanje internacionalne gasilske brigade v Šanghaju ob napadih iz zraka ter obstreljevanju l. 1937

V skrajšani obliki bomo v naslednjem podali letno poročilo poveljnika gasilske brigade Gordon Dysona, ki bo gotovo naše gasilce zanimalo.

Od 13. avgusta, ko so se pričele kitajsko-japonske sovražnosti, pa do novembra 1937. je bila internacionalna naselbina zaradi napadov iz zraka ter topniškega obstreljevanja stalno izpostavljena nevarnostim požarov. Pri tem so se večkrat izčrpale vse rezerve moštva kakor tudi orodja, kar je bil slučaj ob silovitih napadih s težkimi bombami — in sicer dne 14. avgusta, 18. septembra in 14. oktobra.

Z izjemo nekaterih požarov v času od 19. do 21. avgusta, ko je stalno obstreljevanje oviralo gašenje, je bila brigada vedno v stanju, da je v internacionalni naselbini pogasila požare in preprečila razširjenje velepožarov iz sosednjih okrajev na naselbino.

Največkrat so se požari razširili razmeroma hitro v velepožare, posebno pri uporabi vžigalnih bomb. Glede na stalno možnost nadaljnjih napadov in izbruhov požarov je skoraj vedno nastopila le ena posada gasilcev z eno prevozno motorno brizgalno, tako da so se požari, ki bi se v normalnih razmerah obravnavali kakor velepožari, gasili le s peščico gasilcev in z omejenim številom orodja. Pri tem so bili gasilci večkrat izpostavljeni napadom iz zraka kakor tudi granatam, ki so padale v bližnji okolici požarišča. Za gasilce so se pojavile nadaljnje težave zaradi pomanjkanja cestne razsvetljave in zaradi prometnih ovir v onih mestnih okrajih, ki so bili zasedeni po vojaštvu, nadalje zaradi pretrganih električnih napeljav ter zaradi nevarnosti rušenja zidovja v okrajih, ki so trpeli zaradi bombardiranja. Brez dvoma je brigada zaradi uspešnega delovanja rešila nenadomestljive vrednote.

Sanghajska gasilska brigada, ki deluje v internacionalni naselbini in ki vrši gasilsko službo v 2 $\frac{1}{2}$ milijonskem mestu, je sestavljena iz 700 poklicnih gasilcev. Častniki so Evropejci, podčastniki in moštvo pa so domačini. Orodni park sestavljajo prevozne motorne brizgalne, priklopne prevozne brizgalne, mehanične lestve, orodni, moštveni in rešilni vozovi, vsega okrog 100 prevoznih vozil, med temi je 50 prevoznih briz-

galn, ki so po večini evropski izdelki. Brigadi, ki razpolaga tudi z gasilno ladjo, je poverjena še rešilna služba kakor tudi transport bolnikov.

Kratek pregled najvažnejših akcij gasilske brigade ob času bojev v Šanghaju bo gotovo vzbudil zanimanje čitateljev, ker je iz tega obenem razviden učinek topniškega obstreljevanja in napadov iz zraka.

Dne 14. avgusta 1937. ob 16.30 uri sta bila hotela »Palace« in »Cathay« na vogalu Nankinške ceste zadeta od dveh rušilnih bomb. Poklicani gasilci so našli cesto na omenjenem vogalu pokrito z mrtveci in ranjenci. Za njih odstranitev so se morali porabiti vsi razpoložljivi bolniški in tovorni avtomobili. Gasilci so iz ruševin odkopali vse ponesrečence; vsega so našli 729 ubitih in 865 ranjenih oseb.

Nekaj minut po tej katastrofi so bili gasilci ponovno poklicani na cesto Edvarda VII., kjer sta bili ob francoski koncesiji zopet odvrženi dve rušilni bombi. Ker sta bombi padli med množico beguncev, je bil učinek strašen. Na tem kraju je bila cesta popolnoma pokrita z razmesarjenimi trupli. Na cestišču se je vnelo 20 avtomobilov; na cesto so vi-sele pretrgane žice cestne električne železnice, ki so bile pod tokom. Po končanem gašenju avtomobilov in po odstranitvi žrtev na cesti so se podali gasilci v sosednje hiše, kjer so bili njih stanovalci večji del ubiti ali pa ranjeni. Pobrali so vsega 1011 mrtvih in 1008 ranjencev.

Dne 23. avgusta je bil skoraj enak učinek granate, ki je zadela drugo nadstropje velike trgovske hiše Sincere in Co. v Nankinški ulici. Granata je povzročila ogromno materialno škodo in na treh krajih trgovine manjše požare. Vodstvo brigade je odposlalo na kraj nesreče vsa razpoložljiva rešilna, osebna in tovarna vozila. Po odklopitvi električnega toka in po odstranitvi ruševin so našli 585 žrtev — od tega 215 ubitih.

V noči od 18. na 19. septembra, ko je skupina letal preletela vzhodni del mesta in pri tem spuščala vžigalne bombe, je bila brigada zaradi požarov v štirih urah osemkrat poklicana.

Prvi požar je izbruhnil ob 8,06 uri v predilnici Ewo, ki je bila zadeta od vžigalne bombe. Gasilci brigade so našli le malo dela, ker so bili takoj na mestu požara japonski mornarji in tovarniški čuvaji, ki so požar s pomočjo tovarniških sredstev omejili.

Zelo nevaren še je bil požar, ki se je pojavil le 24 minut po prvem. Pri prihodu gasilcev je bilo že 6 strnjenih trinadstropnih hiš v plamenih. Kljub hitri intervenciji gasilcev, ki so imeli na razpolago več motornih brizgaln, se je požar razširil še na dve sosedni hiši. Šele po šesturnem napornem delu se je požar mogel omejiti. Vzrok naglemu širjenju požara je pripisati nepravilni zidavi hiš v požarno-obrambnem pogledu. Skozi vzdana vrata v požarnih zidih se je ogenj naglo širil od hiše do hiše.

Ob 9,28 uri je bila bramba poklicana k totalnemu požaru petnadstropnega skladišča bombaža v Šaufunški ulici, ki je stalo v razdalji le enega metra od sosednega velikega skladišča. Po težkem delu se je posrečilo poslednjo rešiti.

Naslednji alarm ob 10,35 uri je bil v zvezi s požarom, ki je zajel blok kitajskih stanovanjskih hiš, ki je bil ob prihodu gasilcev že v plamenih. Med tem, ko je bilo gašenje v polnem teku, je rušilna bomba udarila v središče požarišča. Po dveurnem delu se je požar lokaliziral.

Nadaljnji velepožar je izbruhnil ob 11,33 uri v skladišču veletrgovine Behr-Mathew, in sicer v neposredni bližini požarne straže ob reki Jangce. Kljub temu, da je takoj nastopila posada požarne straže, se je vnela streha sosedne tovarne. Požarni straži je uspelo obvarovati sosednje objekte, skladišče pa, ki je bilo zadeto od vžigalne bombe, je popolnoma pogorelo.

Požarna centrala je bila kmalu nato obveščena o požaru, ki je izbruhnil v Prvi japonski predilnici bombaža. Požar so povzročile vžigalne bombe. Pri dostopu tega sporočila je bilo gasilsko moštvo centrale kakor tudi okrožne gasilske straže zaposleno pri gašenju požarov v vzhodnem delu mesta. Nekaj od tega moštva je bilo odposlano k predilnici. Kljub triurnemu naporu brigade in tovarniškega gasilstva je stavba skoraj popolnoma pogorela.

Kmalu po polnoči so vžigalne bombe povzročile nadaljni požar v skladišču premoga in v njemu pripadajoči tovarni briketov. Plameni so ogrožali sosedna skladišča in hladilnico. Zaradi tega se je gasilskemu vodu iz centrale poslala še ena prevozna motorna brizgalna. Po večurni naporni borbi je uspelo sosedne stavbe rešiti, skladišče premoga in tovarna briketov pa sta popolnoma pogoreli.

Dne 27. oktobra je grozila internacionalni naselbini velika nevarnost. Iz obmejne kitajske četrti je ogenj preskočil na skladišče bombaža ter na sosedne strnjene hiše v Tibeški ulici. Ob prihodu gasilskih vodov je bila že vrsta hiš v plamenih. Gasilsko moštvo s prevoznimi motornimi brizgalnimi si je s težavo priborilo pot mimo barikad in ovir v bodečo žico. V neposredni bližini so padale granate, po ulicah pa so divjali boji. Kljub obupni obrambi se v naselbini ni mogla preprečiti upepelitev 63 dvonadstropnih in ene obširne trinadstropne stavbe, pač pa je bila po 28 urnem gašenju vsaka nadaljnja nevarnost za naselbino odstranjena.

Tudi kitajski gasilci v okraju Čapej so pokazali izredno junaštvo. Kljub temu, da so se posamezna požarna ognjišča razvijala v požare največjega obsega, so gasilci tudi na torišču najhujšji boj vedno poskušali na pripravnih točkah nastopiti proti razvitim plamenom. Ker je bil vodovod v kitajskem okraju Čapeju uničen, so črpale motorne brizgalne vodo iz rek in potokov. Brizgalne so pokrivali z mrežami, vejami in drugimi sredstvi za maskiranje, da jih letalci ne bi opazili. Med hudim obstreljevanjem so bile posade vozil v zasilnih zakloniščih, ko so pa boji nekoliko popustili, so gašenje takoj nadaljevali.

Ob izbruhu sovražnosti je brigada opremila štiri manjše prevozne motorne brizgalne kot vozila za razkuževanje bojnih strupov, njih moštvo pa opremila s plinskimi maskami in potrebnimi zaščitnimi oblekami. Podučila jih je tudi v ugotavljanju in uničevanju bojnih strupov. Po ugotovitvi brigade se bojni strupi niso uporabljali, pač pa se ni štedilo z vžigalnimi in rušilnimi bombami.

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptujju. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.